

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Gregorii Magni Papae I. Epistolarvm Liber IV. Indict. XIII. Anno Ordinationis
Eivs V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

GREGORII MAGNI PAPÆ I.

EPISTOLARVM LIBER IV.

INDICT. XIII. ANNO ORDINATIONIS EIVS V.

EPISTOLA I.

AD IOANNEM EPISCOPVM RAVENNATEM.

Monasterium monachorum non per clericos nec
laicos * gubernandum.*Gregorius Ioanni Rauennati episcopo, &c.*

Grat. 18. q.
2. cap. 20.
Iuo p. 3. c.
18.
Anselm. 7.
183.
Ioan. diac.
lib. 1. c. 54.

PERVENIT ad me quod in ecclesia fraternitatis tuæ aliqua
loca dudum monasteriis consecrata, nunc habitacula
clericorum aut etiam laicorum facta sunt: dumque hi qui
sunt in ecclesiis fingunt se religiose viuere, monasteriis
præponi appetunt, & per eorum vitam monasteria de-
struuntur. Nemo etenim potest & ecclesiasticis obsequiis
deseruire, & in monachica regula ordinate persistere, vt
ipse monasterii districtiōnem teneat, qui quotidie in * mi-
nisterio ecclesiastico cogitur permanere. Proinde frater-
nitas tua, hoc quolibet in loco factum sit, emendare festi-
net; quia ego nullo modo patiar vt loca sacra per clerico-
rum ambitum destruantur. Vos itaque ita agite, vt mihi
hac de re correctam causam sub celeritate nuntietis.

EPISTOLA II.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM ET CYRIACVM ABBATEM.

De ordinando monasterio Theodosiæ.

Gregorius Felici episcopo, & Cyriaco abbati.

QVERELAM Theodosiæ religiosæ feminae subditæ vo-
bis satis series relationis explanat, in qua plura &
non ad sacerdotalem pertinentia mansuetudinem contra
Ianuarium fratrem & coepiscopum nostrum capitula
comprehensa relegimus: ita vt post fundatum a te seruo-
rum Dei monasterium, omne quod ad auaritiæ turbulen-
tiam præiudiciumque pertinet tempore dicatur oratorii
ipsius dedicationis exhibitum. Quamobrem si ita est, vt
antefacta eius suggestionem comperimus, & in hoc quid-

EPISTOLARVM LIBER IV. 387

quam cognoscitis indecentius fuisse commissum, hortamur vt Musicum abbatem monasterii Agilitani, remotis prius omnibus præiudiciis, studeatis vt in monachos suos illic ordinare cœperat summopere vacare festinet; quatenus ipso venerabili loco decenti regularique modo per vos Domino iuuante disposito, nec frequens nos prædictæ religiosæ feminae de non impletis bonis desideriis suis querela concutiat, nec cum vestræ detrimento sit animæ, si tam pium propositum aliqua vobis negligentibus, quod non credimus, dilatione torpescat.

EPISTOLA III.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICVM EPISCOPVM CARTHAGINENSEM.

De compescendis hæreticis sub grauissimis pœnis.

Gregorius Dominico episcopo Carthagenensi.

VENIENS ad nos Prosper præsentium lator, responsalis vester, post alios vestræ caritatis affectus, secundo nobis vestras epistolas cum allegatione principalium iussionum apud vos habitæ Synodi chartulam porrexit. Quibus relectis & de vestro gratulati sumus, quem pastoraliter geritis, zelo, & piissimos dominos occasione religionis illatas venalium personarum remouisse calumnias. Maxime autem quia ita studuit fraternitas vestra Africam inconcussam seruare prouinciã, vt nullatenus deuias hæreticorũ sectas cum feruore sacerdotali coercere negligeret. De quibus etiam omnibus sopiendis, & antequam caritatis vestræ consuleremur apicibus, intantum nos subtilius definisse meminimus, vt nihil rursus de his vobis responderi necessarium credamus. Quamquam ergo hæc se ita habeant, & desideremus omnes hæreticos a catholicis sacerdotibus vigore semper rationeque compesci, tamen subtiliter intuentes omnino nos tetigit, ne per ea quæ apud vos gesta sunt, aliorum consiliorum primatibus, quod auertat Dominus, generetur scandalum. Sententia namque a vobis prolata est in conclusione gestorum. In qua dum pro inuestigandis illis hæreticis admonetis, subintulistis eos, qui negligunt, substantiarũ dignitatumque priuatione plectendos. Optimum est igitur, frater carissi-

Concil. Tom. 13.

Ccc ij

me, vt in his quæ foris corrigenda sunt prius caritas interna seruetur, vt simus mente subiecti. Quod maxime vestra grauitatis proprium iudicamus, etiam personis dignitate minoribus. Tunc enim totis coadunatis viribus hæreticorum commodius obuiatis erroribus, cum secundum morem sacerdotii vestri studueritis ecclesiasticam interius custodire concordiam.

EPISTOLA IV.

GREGORII PAPÆ I.

AD VICTOREM EPISCOPVM PANORMITANVM.

De Gregorio abbate, & Martia abbatiſſa.

Gregorius Victori episcopo Panormitano.

LATOREM præsentium Gregorium abbatem atque presbyterum monasterii sancti Theodori nulla quidem ratio permittebat, vt post lapsum cellæ ipsius generalipœna, vltra ei præesse debuisset. Qui enim tot discipulos per suam negligentiam ad infernum duxit, reliquis vnquam præponi non debuit. Sed quia longa hic est apud nos penitentia afflictus, fraternitatem tuam necesse est eum in monasterium prædictum recipere, locoque suo constituere: ita tamen, vt Urbicus monasterii mei præpositus dare aliquem de seruis Dei debeat, qui ei præpositus fiat, vt quod istius incuria negligitur, illius sollicitudine seruetur. Præterea ex monasterio ancillarum Dei, quod est sancti Martini, Martiam sanctimoniam feminam in monasterium aliud iniuste audio fuisse migratam: & Victoriam, quæ locum illius sequebatur, sicut audio, res monasterii distrahere, vt ad prioratus locum pertingeret, & ipsa post abbatissam interim inueniri debuisset. Quam rem fraternitas tua sub omni studeat celeritate corrigere: cuius enim iam culpæ sit intelligis, vt ego tam longe positus, quæ incivitate tua aguntur agnoscam, & tot curis occupatus, quæ fieri debeant, disponam. Prædictam itaque Martiam in monasterium suum & locum suum volumus reuocari. Victoriam vero Fantino defensori nostro tradi, quatenus ipse eam discutiens, cui quid de rebus monasterii dedit, inueniat. Quam discussam in monasterium aliud dari volumus, nobisque per Fantinum defensorem subtiliter

Ioan. diac.
lib. 3. c. 42.

renuntiari, vt sciamus quid de ea debeat sententia certiori constitui. Multa autem mala in eodem monasterio per Anastasium medicum audio contigisse. Qui si quando in monasterium virginum seu ipse, seu alius fuerit ingressus, fraternitatem tuam culpa respiciet, quæ gregem commissum tenet, & custodire dissimulat.

EPISTOLA V.

GREGORII PAPÆ I.

AD VENANTIVM EPISCOPVM LVNENSEM.

De Saturnino presbytero lapso.

Gregorius Venantio episcopo Lunensi.

ACCEDENS ad Gorgonam insulam fraternitas vestra discutiat id quod ad nos de Saturnino expresbytero est perlatum. Peruenit namque ad nos, quia postquam pro crimine lapsus sui a sacerdotii ordine est deiectus, ad explendum ministerium sacerdotii præsumpsit accedere, & omnipotenti Deo hostias immolare. Quod si ita factum fraternitas vestra reperit, eum sacri corporis & sanguinis dominici participatione priuatum in poenitentiam redigat, ita vt vsque ad diem obitus sui in eadem excommunicatione permaneat, & viaticum tantummodo in die exitus sui percipiat. Sin autem eum fraternitas tua talem poenitentiam agere cognouerit, vt ei iuste ad recipiendam inter laicos communionem etiam ante exitum debeat misereri, hoc in tuæ fraternitatis ponimus potestate.

Grat. dist.
50. cap. 10.
Iuo par. 6.
cap. 83.
Pan. lib. 3.
cap. 132.
Anselm. lib.
8. cap. 21.

Mense Octobri, indictione decimatertia.

EPISTOLA VI.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

De Manichæis comprimendis, & de tollendis pensionibus Iudæis impositis, vt ad fidem Christi facilius conuertantur.

Gregorius Cypriano diacono & rectori patrimonii Siciliæ.

DE Manichæis qui in possessionibus nostris sunt frequenter dilectionem tuam admonui, vt eos persequi summopere debeat, atque ad fidem catholicam reuocare.

Ccc iij

Ioan. diac.
lib. 1. c. 44.

Quod si tempus exigit, per te, si autem pro causis aliis non licet, per alios solerter inquire. Peruenit ergo ad me, esse Hebræos in possessionibus nostris, qui conuerti ad Deum nullatenus volunt. Sed videtur mihi vt per omnes possessiones in quibus ipsi Hebræi esse noscuntur, epistolas transmittere debeas, eis ex me specialiter promittens, quod quicumque ad verum Dominum Deum nostrum Iesum Christum ex eis conuersus fuerit, onus pensionis eius ex aliqua parte imminuetur. Quod ita quoque fieri volo, vt si quis ex eis conuersus fuerit; si solidi pensionem habet, tremissis ei relaxari debeat; si tres vel quatuor, vnus solidus relaxetur. Si quid amplius, iam iuxta eundem modum debet relaxatio fieri, vel certe iuxta quod dilectio tua præuidet; vt & ei qui conuertitur onus releuetur, & ecclesiastica vtilitas non graui dispendio prematur. Nec hoc inutiliter facimus, si pro leuandis pensionum oneribus, eos ad Christi gratiam perducamus; quia etsi ipsi minus fideliter veniunt, hi tamen qui de eis nati fuerint, iam fidelius baptizantur. Aut ipsos ergo, aut eorum filios lucratur: & ideo non est graue, quidquid de pensione pro Christo dimittimus. Præterea ante hoc tempus Ioanne subdiacono veniente, mihi tua dilectio aliqua scripsit, quæ omnia hora eadem relegens, multos dies interposui, & post multorum dierum moram tamquam in memoria retinens quæ legeram, ad singula respondi. Sed nunc, vt arbitror, vnum mihi capitulum excidit: & de eo suspicor nihil respondisse. Scripseras enim, vt mutui solidi rusticis per manus quorundam debiti conductorum darentur, ne tollentes ab aliis, aut in angariis, aut rerum preciiis grauantur. Quod capitulum mihi gratissimum fuit. Et si quidem iam scripsi, ea serua quæ scripta sunt: si autem ex eo, vt suspicor, minime aliquid rescripsi, commonitione certa dandos solidos pro vtilitate rusticorum non debes immorari; quando & res ecclesiastica non perit, & ex ea vtilitas rusticorum leuatur. Sed & alia, si qua sunt quæ vtilia esse consideras, omni ambiguitate postposita debes exhibere.

EPISTOLA VII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EPISCOPOS ILLYRICI.

Ordinationem Ioannis episcopi apostolica auctoritate confirmatam.

Gregorius vniuersis episcopis per Illyricum.

ET nobis confert de solitudine vestra latitiam, & fraternitatem vestram de sua reddit ordinatione securam, si antiquæ consuetudinis ordo seruatur. Quia ergo ex epistolis quas ad nos per Maximianum presbyterum & Andream diaconum direxistis, in persona Ioannis fratris & coepiscopi nostri consensum omnium vestrum & serenissimi principis conuenisse cognouimus voluntatem, magna nos exultatio habuit, talem Deo auctore ad sacerdotii officium fuisse prouectum, qui dignus cunctorum est electionis iudicio comprobatus. Proinde iuxta postulationis vestræ desiderium, prædictum fratrem & coepiscopum nostrum in eo in quo est sacerdotii ordine constitutus nostri assensus auctoritate firmamus, ratamque nos eius consecrationem habere dirigentes pallium indicamus. Cui quoniam iuxta morem nostras vices commisimus peragendas, ideo fraternitatem vestram necessario præuidimus adhortandam, quatenus ei in his quæ ad ordinem ecclesiasticum rectitudinemque pertinent disciplinæ, siue in aliis quibus Canonum decreta non obstant, parere nullo modo differatis, vt caritatem vestram sincero eum iudicio elegisse exhibita valeat obedientia declarare.

EPISTOLA VIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONEM EPISCOPVM PRIMÆ IVSTINIANÆ.

De vsu pallii, & cura pastoralis diligenter exhibenda.

Gregorius Joanni episcopo primæ Iustinianæ Illyrici.

MANIFESTVM bonitatis esse liquet indicium, in vnus
 electione cunctorum conuenire consensum. Quia
 igitur suscepta fratrum & coepiscoporum nostrorum re-

Grat. dist.
63. c. Quia.

latio ad locum vos sacerdotii totius Concilii vnito consensu & serenissimi principis voluntate declarat accersiri; gratias omnipotenti Deo creatori nostro magna cum exultatione retulimus, qui vitam actusque vestros ita de præteritis fecit esse probabiles, vt omnium vos, quod est valde laudabile, faceret placere iudicio. Quibus nos quoque in personam fraternitatis tuæ per omnia consentimus, atque omnipotentem Dominum deprecamur, vt caritatem vestram sicut sua gratia elegit, ita in omnibus sua protectione custodiat. Pallium vero ex more transmisiimus, & vices vos apostolicæ sedis agere iterata in nouatione decernimus, admonentes vt ita vos circa subiectos debeatis exhibere placabiles, vt rectitudinem vestram diligere prouocentur potius quam timere. Quorum si culpa forte poposcerit, ita excessus emendare curabitis, vt paternum affectum de animo nullo modo relinquatis. Estote in custodia commissi gregis vigilantes atque solliciti, & disciplina zelo districti, ne lupo insidians, nec ouile turbare dominicum, nec nocere ouibus aliqua fraudis occasione proualeat. Animarum lucrum Deo nostro tota mentis intentione ferre festinate: nomen nos pastoris non ad quietem, sed ad laborem suscepisse cognoscite. Exhibeamus ergo in opere quod signamur in nomine. Sacerdotii prærogatiuam si recta consideratione pensemus, sollicitis & benegredientibus in honore, negligentibus autem profecto erit in onere. Sicut igitur laborantes, & circa animarum salutem sollicitos hoc nomen ante Deum æternā ducit ad gloriam, ita desides ac torpentes vrget ad pœnam. In lingua vestra vitam esse aliam plebs commissæ agnoscat. Sit illis fraternitatis vestræ doctrina, gratus coercionis stimulus, & vita, imitationis exemplum. Quid enim diligere, & quid timere debeant, caritatis vestræ sermo prædicationis aperiat, fructum efficacia vestra æternæ huiusmodi retributionis acquirat. Inter hæc vero & huiusmodi ista vos principaliter deliberationis cura constingat, ne vnquam ordinationes facere tentetis illicitas, sed si quos ad clericatus ordinem vel potiore forte gradum promoueri contigerit, non præmiis aut precibus, sed meritis ordinentur. In nulla ordinatione fraternitati vestræ commoda quolibet modo surrepant, ne laqueis simoniacæ, quod absit, hæreseos
illige-

illigetur. *Quid enim prodest homini, sicut veritas docet, si totum mundum acquirat, & suæ faciat animæ detrimentum?* Vnde necesse est vt Deum in omni quod gerimus attendamus, peritura & temporalia contemnamus, atque ad æternitatis bona cordis desiderium dirigamus. Xenia autem vestræ sanctitatis suscipere omnino nolueram; quia valde esset incongruum, vt a prædatis atque afflictis fratribus munera percepisse videremur. Sed responsales vestri alio me argumento vicerunt, adeum illa deferentes, a quo non possent oblationes vestræ fraternitatis repelli. Illud enim vobis præ omnibus studendum est, vt venturo iudici animarum, sicut prædiximus, non peritura munera procuretis, quatenus & vos de vestra mercedis operatione, & nos pariter de nostra adhortatione respiciat.

EPISTOLA IX.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM NOTARIVM IN SARDINIA.

De ministeriis Alerienfis ecclesiæ recipiendis.

Gregorius Petro notario in Sardinia.

MINISTERIA ecclesiæ Alerienfis, quæ secum Scyllacium quondam episcopus Seuerinus detulerat, præsentium sibi portitores restitui postulant. Quia ergo res ecclesiasticæ cauta debent solitudine præmuniri, hoc nobis visum est, vt in eadem ecclesia seu ciuitate episcopus, cui ministeria ipsa tradi possint, debeat ordinari. Sed quoniam Leonem archidiaconum, aliosque clericos eiusdem ecclesiæ illic esse commemorant; experientiæ tuæ præcipimus, quatenus eos ad suam ecclesiam proficisci, ac eligere ordinandum episcopum sibi commoneat: vt dum Deo illic fuerit propitio consecratus, ipse ecclesiæ suæ res sine aliqua ambiguitate recipiat.

GREGORII PAPÆ I.

AD FELICEM EPISCOPVM SARDICÆ.

De obedientia maioribus exhibenda.

Gregorius Felici episcopo Sardicæ.

QVALITER obedientia, vel sit reuerentia præpositis exhibenda, ex tuis quoque subiectis ipse non ambigis. In quare valde est vtile, si id quod disciplinæ vigor imponit, nullo cogente, humilitas laudanda seruauerit. Peruenit itaque ad nos, quod fraternitas tua Ioanni fratri nostro primæ Iustinianæ episcopo secundum morem parere despiciat, & nec decreto eius, nec relationi, quam ad nos direxit, iuxta consuetudinem voluisse subscribere. Quod si ita est, contristamur; quia superbiæ de te manifestum præbes indicium. Quod quam sit, præcipue in sacerdote, culpabile, diuinæ clamant admonitionis eloquia. Propterea hortamur, vt mentis tumore deposito, ordinatori tuo antedicto fratri & coepiscopo nostro humilem te exhibere ac parere non desinas; quatenus & Deus gaudeat in fraternitatis vestræ concordia, & alii de te sumant bonitatis exemplum. Nam si, quod non credimus, te in superbia permanere contigerit, districtam canonicamque disciplinæ correctionem contumaciæ tuæ nos scito vlcisceremur imponere. Bene ergo facis talem te sponte salubri consideratione præbere, qualis esse canonica coercionem exigente compelleris. Nam nec tibi denuo, post nostram admonitionem, licebit ad tuæ voluntatis arbitrium contra morem maioribus tuis inobedientem existere, nec tantæ nos indisciplinationis ecclesiasticam cognoscas dissimulare vel differre vindictam.

EPISTOLA XI.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM RAVENNATEM.

De vsu pallii.

Gregorius Ioanni episcopo Rauennati.

FRATERNITATEM vestram valde inuenio contristatam, pro eo quod in letaniis induere pallium rationis cen-

fura prohibetur. Sed per excellentissimum Romanum patricium, & per eminentissimum præfectum, atque per alios ciuitatis suæ nobiles viros importune expetit, vt hoc debeat concedi. Nos autem solícite requirentes ab Adeo dato diacono quondam fraternitatis tuæ cognouimus, quia nunquam consuetudo fuerit decessoribus tuis, vt in letaniis pallio nisi in solennitate beati Ioannis Baptistæ, & beati Petri apostoli, & beati martyris Apollinaris vterentur. Cui quidem nequaquam credere debuimus, quia multi apud ciuitatem fraternitatis vestræ responsales sapius fuerunt, qui se fatentur tale aliquid nunquam vidisse. Et de hac re multis potius credendum est, quam vni pro sua ecclesia aliquid attestanti. Sed quia nos fraternitatem vestram contristari nolumus, & petitionem filiorum nostrorum apud nos minime frustrari; vsum pallii, donec subtilius veriusque aliquid cognoscamus, in letaniis solennibus, id est, die natalitio beati Ioannis Baptistæ, & beati Petri apostoli, & beati Apollinaris martyris, atque in ordinationis vestræ celebratione concedimus. In secretario vero secundum morem pristinum susceptis ac dimissis ecclesiæ filiis, induere vestra fraternitas pallium debeat, atque ad Missarum solennia ita proficisci, & nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare; ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam quæ licere poterant adimantur. Data mense Octobri, indictione 13.

EPISTOLA XII.

GREGORII PAPÆ I.

AD PETRVM EPISCOPVM TRICALITANVM.

De visitatione Agrigentinae ecclesiæ.

Gregorius Petro episcopo Tricalitano.

QVONIAM Agrigentinae ecclesiæ a nobis fraternitati tuæ visitationis commissæ est cura, laboribus tuis aliquid ex ea vtile prospeximus consulendum. Propterea Maximiano fratri & coepiscopo nostro scripsimus, vt quartam, quam eiusdem ecclesiæ episcopum oportebat accipere, a die visitationis tuæ, vel quousque illic eam sollicitudinem gesseris, tibi debeat applicare. Vnde fra-

Concil. Tom. 13.

Ddd ij

ternitatem tuam necesse est mente sollicita cogitare, vt cuius fructus ecclesiæ percipit, operam studeat solerter impendere, atque ad Deum illic animas congregare, prauos ab iniquitate compescere, & incipientes bona opera, verbo exhortationis nutrire, memor quod de ecclesia vniuersali dictum est: *Panem otiosum non comedit.*

Præn. 31.

EPISTOLA XIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD GAUDENTIVM EPISCOPVM NOLANVM.

Visitationem Capuanæ iniungit ecclesiæ.

Gregorius Gaudentio episcopo Nolano.

Grat. dist.
61. c. Quo-
niam.

QVONIAM * Festus Capuanæ ecclesiæ episcopus, in Ro-^{* ad. 50.}mana ciuitate positus, de hac luce migravit, curæ nobis fuit, quæ vniuersis ecclesiis a nobis impenditur, ad fraternitatem tuam præsentia scripta dirigere, vt memoratæ ecclesiæ visitator accedas: sic tamen vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriisque, vel quidquid præfati loci esse patuerit, a quoquam præsumi patiaris: sed omnem vigilantiam atque cautelam circa clerum plebemque eiusdem ecclesiæ exhibere te conuenit, vt in vigiliis obsequioque ecclesiastico, sedulo ac deuote debeant deseruire; quatenus fraternitatis tuæ instantia atque adhortatione tales se in seruitio diuino exhibeant, vt irreprehensibile eorum valeat obsequium reperiri.

EPISTOLA XIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD CLERVM ECCLESIAE CAPVANÆ.

De visitatione ecclesiæ Capuanæ Gaudentio commissa.

Gregorius clero ecclesiæ Capuanæ degenti Neapoli.

Grat. dist.
61. c. 19.

QVONIAM Festus Capuanæ ecclesiæ episcopus hic positus de hac luce migravit, curæ nobis fuit destitutæ ecclesiæ visitationem fratri & coepiscopo nostro Gaudentio Nolanæ ciuitatis episcopo solenniter delegare, cui dedimus in mandatis vt nihil de prouectionibus clericorum, redditu, ornatu, ministeriisque a quoquam usurpanti patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit

obedire, quatenus in ecclesiastico obsequio, atque in Dei laudibus vigilantibus debeatis cura persistere, moresque vestros sub digna ecclesiastici regiminis disciplina componere. Nec quisquam vestrum eius audeat præceptionibus obuiare, sed omni tam ecclesiastica obseruatione, quam etiam ecclesiæ vestræ custodia, eius prouisionibus obedientiam exhibere, quatenus dum eius regimini vestra fuerit obedientia commodata, & ecclesiæ vestræ in nullo negligatur vtilitas, & eius sit cura propensior.

EPISTOLA XV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM RAVENNÆ.

Ne irrisorio sermone obloquatur, aut scribat: & de inordinato vsu pallii, & cura pastoralis, aliisque quamplurimis.

Gregorius Ioanni episcopo Rauennæ.

PRIMUM me hoc contristat, quia mihi fraternitas tua duplici corde scribit, & alia blandimenta in epistolis suis exhibet, alia in lingua sua sæculariter ostendit. Deinde graue mihi est, quia irrisiones illas, quas habere notarii adhuc pueri solent, vsque hodie frater meus Ioannes in lingua sua retinet. Mordaciter loquitur, & quasi de tali astutia latatur. Amicis præsentibus blanditur, de absentibus obloquitur. Tertio graue mihi & omnino execrabile est, quia seruis suis, qua hora furit, turpia crimina imponit, vt effeminati, & adhuc grauius hoc apertius vocentur. Post hoc accessit quod disciplina ad vitam clericorum custodiendam nulla est, sed tantummodo se clericis suis dominum exhibet. Vltimum vero est, quod tamen pondere elationis primum est, scilicet de vsu pallii extra ecclesiam. Quod decessorum meorum temporibus facere nunquam quisquam præsumpsit, nunquam a decessoribus eius præsumptum est, sicut responsales nostri testantur, excepto si reliquiæ conderentur. Quod tamen de reliquiis, vnus tantummodo potuit inueniri, qui meis diebus in despectum meum cum summa audacia non solum faciebat, sed etiam frequentabat. Ex quibus omnibus inuenio, quia honor episcopatus vestri totus foris in ostensione est, non in men-

Ddd iij

te. Et quidem omnipotenti Deo gratias ago, quia eo tempore quo ad me hoc peruenit, quod ad aures decessorum meorum nunquam peruenerat, Longobardi inter me & Rauennatem ciuitatem positi fuerant: nam ostendere forsitan hominibus habui, quantum scio esse discretus. Ne autem credas quia ego ecclesiam tuam in aliquo grauari aut minui volo; recordare in Missarum Romanarum solennibus, vbi Rauennas diaconus stabat, & require vbi hodie stat, & cognosces quia ecclesiam Rauennatem honorare desidero. Sed vt quicumque quodlibet ex superbia arripiat, hoc ego tolerare non possum. Tamen hac de re iam diacono nostro Constantinopolim scripsi, vt per omnes qui sub se etiam tricenos & quadragenos episcopos habent, inquirere debeat. Et sicubi iste vsus est, vt in letaniis cum palliis ambulent, absit vt per me Rauennatis honor ecclesiæ in aliquo imminui videatur. Hæc ergo omnia quæ superius dixi, frater carissime, recogita: diem tuæ vocationis attende: quas rationes de sarcina episcopatus redditurus es, cogita atque considera. Emenda illos mores notarii. Vide quid in lingua, quid in actu episcopum deceat. Esto totus purus. Fratribus tuis non aliud loquaris, & aliud in corde habeas: nec appetas vltra videri quam es, vt possis vltra esse quam videris. Crede mihi, quando ad hunc locum veni, tantæ deliberationis fui, tantæque caritatis circa fraternitatem tuam, vt si eamdem caritatem meam custodire voluisses, adhuc talem fratrem, sicque te pure diligentem, tibi que omni deuotione concurrentem nunquam inuenires: sed cognitis verbis ac moribus tuis, fateor, resiliui. Rogo ergo per omnipotentem Deum, emenda omnia illa quæ præmisi, maxime duplicitatis vitia. Permite me amare te, & ad præsentem, & ad futuram vitam vtile tibi esse poterit, vt a tuis fratribus ameris. Ad hæc autem mihi non verbis, sed moribus responde.

EPISTOLA XVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD VENANTIVM EPISCOPVM LVNENSEM.

Delapsu presbyterorum, diaconorum & subdiaconorum.

Gregorius Venantio episcopo Lunensi.

RELECTÆ textus, quam fraternitas tua direxit, epistola, sollicitudinem tuam diligenter innotuit: sed cognita nos corporis tui molestia contristauit. Verumtamen dominica patienter debent sustineri flagella. Nam frequenter ad emendationem ægritudo conceditur. Et hoc ante Deum hominem purgatum statuit, quod in hac illum ad præsens vita contristat. Vnde necesse est vt creatori nostro etiam in infirmitate positi gratias referamus, & vt in illa nobis vita castigatio ista proficiat, exoremus. Præterea ad fraternitatis tuæ consulta respondentes, statuimus diaconum & abbatem de portu Veneris, quem indicas cecidisse, ad sacrum ordinem non debere vel posse vlllo modo reuocari. Quem quidem sacro ordine priuatum in poenitentiam deputare te conuenit. Cuius si postea actus conuersatioque meruerit, priorem inter alios monachos, vbi tu tamen decreueris, standi locum obstineat. Subdiaconi quoque, quos similis culpa constringit, ab officio suo irreuocabiliter depositi, inter laicos communionem accipiant. In portu autem Veneris, loco lapsi diaconi, alium qui hoc officium implere debeat ordinabis. Saturninum vero expresbyterum, vt nunquam ad sacri ordinis ministerium præsumat accedere, scriptis cauere decreuimus. Sed eum in insula Gorgona atque Capraria sollicitudinem de monasteriis gerere, & in eo in quo est statu sine cuiusquam aduersitate manere permittimus. Fraternitas ergo tua commissos sibi vigilanti cura custodiat, a malis actibus sua, vt valet, prædicatione corripiat, quatenus & officii sui inueniatur, sicut decet, implere propositum, & Deum sibi retributorem suæ faciat actionis existere. Nos vero omnino vos videre cupimus, atque in Deo de vestra præsentia & salute gaudere. Vestem vero ei quæ baptizanda est direximus, atque vt nobis talia scribatis semper optamus. Codicem vero regulæ pastoralis domno Columbo præ-

Grat. dist.
50. c. 10. §.
Præterea.
Iuo par. 6.
cap. 83.

sbytero transmittendum per harum portitorem direximus, quem vos nolite detinere. Nam vsui vestro alium sub celeritate transmittemus.

EPISTOLA XVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CONSTANTIVM EPISCOPVM MEDIOLANENSEM.

De his qui depositi sunt, quomodo ad pœnitentiam deputentur.

Gregorius Constantio episcopo Mediolanensi.

Grat. dist.
50. c. 1.
Iuo p. 6. c.
cap. 80.

Si lapsis ad suum ordinem reuertendi licentia concedatur, vigor canonicæ procul dubio frangitur disciplina, dum pro reuersionis spe prauæ actionis desideria quisque concipere non formidat. Fraternitas siquidem vestra nos cōsultat, si Amandinus ex presbytero & abbate, qui a suo est decessore culpa exigente depositus, in eo quo fuerat ordine constitutus, debeat reuocari. Quod quidem nec licet, nec fieri posse aliqua ratione decernimus. Eius tamen si conuersio forte meruerit, sacro per omnia sicuti est priuatus officio, in monasterio eum ante alios, vt præiuderitis, monachos ordinate. Illud igitur præ omnibus studete, vt lapsos in sacrum ordinem nullius vobis supplicatio aliquo modo reuocare suadeat, ne huiusmodi non statuta, sed tēporaliter dilata credatur eis esse vindicta. Vitalianum vero expresbyterum, de quo scribitis vt districte debeat custodiri, in Siciliam dirigi faciemus, vt spe discedendi sublata, in pœnitentiæ se saltem tunc lamenta constringat. Iobinū quoque de portu Veneris quondam diaconū & abbatem suo decreuimus priuandum officio, atque vt alter in eius loco debeat ordinari scripsimus. Similiter etiam & tres subdiaconos, quos fraternitas vestra lapsos innotuit, a suo semper vacare, ac decernimus priuatos officio: quibus nihil aliud quam inter laicos sacra est præbenda communio. Saturninum vero expresbyterū ne ad sacri ordinis ministerium præsumat vnquam accedere, deputauimus facere *cautiorem. Eumque in eadem qua fuerat insula cum sa-
cri ordinis priuatione volumus permanere, permittentes ei curam & sollicitudinem de monasteriis habere vel gere-
re, quem & ex suo lapsu cautiorem factum, eum credimus

Iuo par. 6.
cap. 69.

* al. co-
municat.
com-

commisso sibi iam nunc sollicitius custodire. De Ioanne autem ecclesiæ vestræ notario caritas, qua vos diligimus olimque dileximus, vt scriberemus admonuit, ne dum eius culpa prouocat, aliquid quod ad peccatum pertinet fieri mandaretis. Hoc ergo cauentes, ecclesiæ vestræ res subtiliter modis sic quibus potueritis inquire, vnde nec Deum offendatis, nec ille vos vnde apud homines accuset, valeat inuenire. Nam nos Ioannem non defendendo, vel contra rationem commendando eius personam, sed ne vestra magis anima stimulante furore in aliquo grauaretur, scripsimus. Vnde necesse est vt, sicut præfati sumus, ecclesiæ vestræ res subtili inuestigatione cum Dei timore perquirere minime negligatis. Præterea multum nos de Fortunati persona carissimæ fraternitatis vestræ mirari fecit epistola. Sed aut a vobis minime scripta ipsa dictata sunt, aut certe, si vestra sunt, nos in eis fratrem nostrum domnum Constantium nequaquam agnoscimus. Debuitis etenim & adhuc debetis attendere, quia pro vestra est opinione quod scribimus. Nam dum illic se prædictus Fortunatus violentiam sustinere, nec defensoris auxilio muniri potuisse commemorat, quid aliud nisi vestram attingit inuidiam? Ergo vt nec opinionem vestram hæc res apud quosdam obfuscet, nec ecclesiæ vestræ possit fieri in aliquo, si bona causa est, detrimentum; instructam huc debetis mandare personam, vt causæ qualitas trutinata sine vestra possit inuidia terminari. Quoniam præsertim post eius querelam, si illic pro vestris partibus fuerit dicta sententia, non rationabiliter, sed sola potestate credetur superatus. Nos vero pro caritate qua vobis adstringimur, quæ pro opinione vestra sunt, vt facere debeatis, non desistimus admonere; scientes quia etsi vos ad tempus adhortatio ista contristat, postea tamen deposita contentionis intentione lætificat.

Mense Decembri, indictione decimatertia.

EPISTOLA XVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ROMANVM EXARCHVM.

De Specioso presbytero, & ne sanctimonialibus ad
sæculum reuersis auxilium præbeat.*Gregorius Romano exarcho per Italiam residenti Rauennæ.*

APRVD excellentiam vestram prauorum audacia correptionis debet aculeos magis quam defensionis inuenire solatium. Nam satis graue est, si illic habere prauam contingat actionem refugium, vnde disciplinæ debet prodire censura. Peruenit itaque ad nos, Speciosum quemdam presbyterum, qui causâ poscente in monasterio a Ioanne fratre & coepiscopo nostro fuerat deputatus, contra sui pastoris exinde voluntatem exiisse, & ecclesiastica constitutionis vigore despecto, antedicto episcopo vestra fretum tuitione resistere. Quod quia excellentiæ vestræ sine dubio pulsat inuidiam, necesse est vt ab eius vos habita discretionem debeatis tuitione suspendere: ne si nominis vestri occasione pastori suo inobediens vel contumax fuerit, ad tempus & vestros contra vos iudices defensare, atque excellentiam vestram hac ex re cogatur offendere, & nos pariter de vestra discordia contristare. Comperimus præterea, quod dici nefas est, quasdam mulieres, quæ nuncusque in religioso atque monachico habitu permanserunt, sacram vestem & suam velaturam deponere, & coniugibus, quod sine graui referre non possumus dolore, sociari. Sed hoc quidē vt facere vel attentare præsumant, fauoris vestri patrocinio fulciri dicuntur: quod nos credere peruersitatis ipsius acerbitas non permittit. Petimus ergo vt in tanto vos peccato miscere nullatenus debeatis: nam huiusmodi iniquitatem impunitam propter Deum nullo modo patimur remanere. Vnde iterum quæsumus, vt excellentia vestra in talium se causarum defensione non misceat, ne & Deus suam defendat iniuriam, & inter nos aliorum pariat culpa discordiam.

Mense Februario, indictione decimatertia.

EPISTOLA XIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

De obitu Maximiani, & de episcopo eligendo.

Gregorius Cypriano diacono.

AMARISSIMAS tuæ dilectionis epistolas de domni Maximiani obitu mense Nouembris suscepi. Et quidem ille ad præmia desiderata peruenit, sed infelix populus Syracusanæ ciuitatis lugendus est, qui pastorem talem diu habere non meruit. Proinde dilectio tua sollicitudinem gerat, vt in eadem ecclesia talis debeat ad ordinandum eligi, qui post domnum Maximianum eiusdem regiminis locum non videatur immerito sortiri. Et quidem credo quod Traianum presbyterum maxima pars eligat, qui, vt dicitur, bonæ mentis est: sed quantum suspicor, ad regendum locum illum idoneus non est. Tamen si melior inueniri non valet, & ipse nullis criminibus tenetur inuolutus, condescendi ad eum cogente nimia necessitate potest. Si autem mea voluntas ad hanc electionem quæritur, tibi secreto indico quod volo: quia nullus mihi in eadem ecclesia post domnum Maximianum tam dignus videtur quam Ioannes archidiaconus Catanensis ecclesiæ. Qui si fieri potest vt eligatur, credo quod apta valde persona inueniatur. Sed ipse quoque prius de criminibus quæ impedire possunt a te secreto requirendus est. A quibus si liber inuentus fuerit, eligi iure potest. Quod si factum fuerit, etiam frater & coepiscopus noster Leo ei cessionem præstare debet, vt liber ad ordinandum possit inueniri. Hæc ergo dilectioni tuæ indicare curaui: tuæ iam sollicitudinis intererit, vt omnia solícite circumspectas, & ea quæ sunt Deo grata disponas.

OBITVM Ioannis antistitis directa relatio patefecit. Quapropter visitationis destitutæ ecclesiæ fraternitati tuæ operam solenniter delegamus, quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu ministeriisque, vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem a quoquam præsumatur ecclesiæ, &c. secundum modum præhabitum.

VESTRI antistitis obitum cognoscentes, curæ nobis fuit visitationem destitutæ ecclesiæ fratri & coepiscopo nostro Seuerio * Ficulino solenniter delegare, cui dedimus in mandatis, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu, ornatu, ministeriisque a quoquam vsurpari patiatur. Cuius vos assiduis adhortationibus conuenit obedire, &c. secundum morem habitum.

OBITVM Theodori episcopi dilectionem tuam iam credimus cognouisse. Sed quia ipse testamentum dicitur cōdidisse, subtiliter ne quid de rebus ecclesiæ suæ consumpsisset te oportet inquirere. Et si quidem eum exinde aliquid incongrue minuisse didiceris, ita age, vt res ipsæ ab

eo, cuius interest, modis omnibus reparentur. Clerum vero & populum loci ipsius admonere te conuenit, vt omni dilatione postposita, eligant qui sibi reuelante Deo debeat episcopus ordinari.

EPISTOLA XXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CASTORIVM NOTARIVM.

Ne ob pecunias quisquam eligatur ad sacerdotium,
sed ob merita.

Gregorius Castorio notario.

NIMIS nos Ioannis fratris & coepiscopi nostri mors cognita contristauit; maxime quod ciuitas illa hoc tempore amisit pastoralis curæ solatium. Quia igitur plurimæ utilitates exposcunt, vt in ecclesia ipsa sacerdos sine mora Christo auctore debeat ordinari, ideo experientiæ tuæ præcipimus, quatenus clerum & populum omni instantia studeat adhortari, vt consecrandum sibi non differant eligere sacerdotem. Quos tamen & præ omnibus admonere te volumus, vt in generali causa utilitates proprias non attendant. Nulla ergo sit in hac electione venalitas, ne, dum præmia appetunt, * virtutem discretionis amittant: & illum dignum ad hoc esse arbitrentur officium, qui non meritis sed datione placuerit. Specialiter enim & absolute cognoscant, quia non solum indignus est sacerdotio, sed & aliis profecto erit culpis obnoxius, quisquis Dei donum precii præsumpserit venalitate mercari. Non itaque largus præmiis, sed dignus meritis eligatur. Nam & electum & eligentes par pœna respiciet, si sacerdotii sinceritatem mente sacrilega violare tentauerint. Siue autem vnus, siue duo electi fuerint, quinque de prioribus presbyteris, & quinque de præcedentibus diaconibus simul venire ad nos per omnia commoneto. De clericis vero, præter eos qui venire deliberant, si quos alios præsentem esse necessarios aestimas, ad nos sine mora trans mitte, vt ad ordinandam Dei ecclesiam nec excusatio, nec aliqua possit præuenire dilatio.

* al. discretionem electionis

Ecc iij

Vt renuntiet si fortasse de sacerdotibus quidquam indignum audierit, & de Valerio monacho.

Gregorius Castorio diacono.

QVÆDAM ad nos de Pifaurenſi epiſcopo peruenerunt, quæ indiſcuſſa nullo modo ſunt relinquenda. Propterea experientia tua præcipimus, vt de vita & actibus ipſius ſubtili indagatione ſtudeat perſcrutari. Et ſi quid fortasse repperit quod ſacerdotii, quod abſit, integritatem valeat maculare, ad nos eum cum ſcriptis tuis de his quæ in veritate cognoueris, omnimodo ſub competenti cautela tranſmitte: vt informati Deo reuelante ſubtilius veritatem, quid fieri debeat, pertractemus. Non ſolum autem de eo, ſed & de aliorum quoque ſacerdotum te vita conuenit eſſe ſolicitum. Et ſi de quolibet ſiniſtrum quidpiam ſentire potueris, nobis renuntiare feſtina, vt actuum prauitas ſalubriter cum Dei ſolatio debeat emendari. Peruenit quoque ad nos Adeodatum quemdam ciuem Piſaurenſem filio atque vernaculo ſuo de quibuſdam heredibus inſtitutis Thomam deputaſſe tutorem; hanc conditionem adiiciens, vt ſi forte heredes ipſius in pupillari ætate de hac vita tranſirent, omnis eius ſubſtantia per manus antediſti tutoris debuiffet pauperibus erogari. Sed ab iis qui heredes fuerunt inſtituti, ne defuncti poſſit voluntas impleri, ſupraſcriptus tutor dicitur impediri. Propterea ſi, ſicut edocti ſumus, ita eſſe in veritate compereris, curæ atque ſolicitudinis tuæ ſit, antediſtum tutorem rationabiliter tueri atque defendere, vt quæque ſibi iniuncta ſunt valeat effectui mancipare. Sed quoniam dicitur eundem tutorem velle aliquid in diaconia quæ ibidem conſtituta eſt emere, ſummopere ei ſolatiari feſtina, vt ea quæ mercedis intuitu piis cauſis relicta ſunt, te concurrente ſine cuiuſquam poſſint impedimento compleri. Valerianum vero monachum, quem emendatum in monaſterio beati Ioannis in claſſe poſito tradidiſti, in eodem eum monaſterio ſine dubio volumus permanere. Præterea ne quam

Ioan. diac.
lib. 2. c. 55.

EPISTOLARVM LIBER IV. 407

necessitatem in expensis tua experientia patiat, de redditibus sanctæ Romanæ ecclesiæ, qui illic te prouidente aggregati sunt, omnes expensas tuas te facere volumus. Et si quid superfuerit, nobis cum veneris defer.

EPISTOLA XXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD VINCOMALVM DEFENSOREM.

Dat sibi potestatem vt munus defensoris accipiat.

Gregorius Vincomalo defensori.

ECCLESIASTICÆ vtilitatis intuitu id nostro sedit arbitrio, vt si nulli conditioni vel corpori teneris obnoxius, nec fuisti clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi Canonum obuiant statuta, officium ecclesiæ defensorum accipias; vt quidquid pro pauperum commodis tibi a nobis iniunctum fuerit, incorrupte & viuaciter exequaris; vsurus hoc priuilegio, quod in te habita deliberatione contulimus, vt omnibus quæ tibi a nobis fuerint iniuncta complendis operam tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis sub Dei nostri iudici orationem. Hanc autem epistolam Paterio notario ecclesiæ nostræ subscribendam dictauimus.

Menſe Martio, indiſtione decimatertia.

EPISTOLA XXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD GAUDENTIVM EPISCOPVM NOLANVM.

Vt Capuanis clericis Neapoli degentibus quartam impendat.

Gregorius Gaudentio episcopo Nolano.

QVI ecclesiasticis famulantur obsequiis, ecclesiastica, vt possibilitas exigit, debent adipisci subsidia. Proinde fraternitatem tuam præsentibus hortamur affatibus, vt clericis Capuanæ ecclesiæ, qui in ciuitate Neapolitana consistunt, quartam in presbyterium eorum de hoc quod ante ecclesiæ singulis annis accesserit, iuxta antiquam consuetudinem distribuere secundum personarum studeat qualitatem; quatenus aliquod stipendiorum habentes so-

S. Bonau.
lib. 1. c. 20.
phar.

latium, ministerium, officiumque suum circa eandem ecclesiam deuotiori mente prouocentur impendere. Præterea decem solidos, quos Rustico archidiacono suo Festus quondam episcopus superscriptæ ecclesiæ abstulit, fraternitas tua omni cessante ambiguitate restituat; quia in tantam dicitur eum pauperiem peruenisse, ut conferendum illi potius esset, quam aliquid ab eo auferendum. Durum enim est, & procul a sacerdotis officio, & personam positam sub necessitate negligere, & studio congregandi indecenter inhiare pecuniis.

EPISTOLA XXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

De Cicerone monacho lapso.

Gregorius Cypriano diacono.

Ioan. diac.
lib. 3. c. 11.

BENENATVS frater & coepiscopus noster Ciceronem quemdam monachum, qui pro suis excessibus a dilectissimo filio nostro diacono Petro, tunc autem subdiacono & rectore patrimonii nostri, est in pœnitentiam deputatus, iuris ecclesiæ suæ famulum esse perhibet, eumque sibi cum rebus suis postulat debere restitui. Necesse est ergo ut dilectio tua studiose perquirat. Et si ita verum esse constiterit, superscriptum Ciceronem cum rebus suis, quæ apud Fantinum defensorem dicuntur esse depositæ, dominio Misenatis ecclesiæ sine aliqua dilatione restituere, ut postquam a monachica conuersatione culpæ lapsus se abripuit, iugum domini sui, quod euadere in conuersatione permanens poterat, recognoscat.

Mense Maii, indictione decimatertia.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

De monachis Theodosii abbatis.

Gregorius Cypriano diacono.

PERVENIT ad nos insinuante Theodosio abbate monasterii sancti Martini tres illic in Sicilia monachos, quos
pro

pro vtilitate monasterii sui transmiserat, remansisse, & petiit a nobis, vt cum tuo eos solatio in suum debeat monasterium reuocare. Dilectio ergo tua, quæ nos huiusmodi causas zelare valde feruenterque cognouit, eos sollicita faciat indagatione perquiri, & inuentos ad superscriptum abbatem, cui contumaces extiterunt, sub competenti cautela atque districtione transmitti. Esto itaque sollicitus ne regularis districtio, vel dilatione aliqua, vel deputatorum remissione lædatur. Præsentiū vero portitoribus, qui pro agendis eiusdem monasterii vtilitatibus a supradicto Theodosio abbate noscuntur esse transmissi, in omnibus te instanter volumus præbere solatia, quatenus te concurrente, rationabiliter quæ sibi iniuncta sunt valeant explicare. Mancipia autem eiusdem monasterii, quæ prædictus abbas ab hominibus ecclesiæ nostræ indebite perhibet detineri, necesse est te modis omnibus perscrutari. Et si ita reppereris, sine aliqua ea facito dilatione restitui.

EPISTOLA XXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD SEVERVM SCHOLASTICVM.

Vt persuadeat exarcho cum Agilulpho rege Longobardorum pacem inire.

Gregorius Seuerio scholastico exarchi.

QVI assistunt iudicibus, & sinceris erga eos dilectionibus obstringuntur, illa eis suadere debent atque suggerere, quæ & animam saluent, & opinioni non derogent. Proinde quoniam nouimus quanta fidei sinceritate excellentissimum exarchum diligatis, idcirco magnitudini vestræ quæ acta sunt indicare curauimus, vt hæc cognoscentes, ad consentiendum eum rationabiliter prouocetis. Scitote autem quia Agilulphus Longobardorum rex generalem pacem facere non recusat, si tamen ei dominus Patricius iudicium esse voluerit. Nam multa sibi in locis suis intra pacis terminum queritur esse commissa. Et quoniam sibi, si ratio iudicantium inuenerit, satisfieri postulat, & ipse quoque se satisfacturum modis omnibus pollicetur, si quid a partibus suis constiterit in pace esse

Concil. Tom. 13.

FFF

commissum. Quia ergo rationi non ambigitur conuenire quod petit, oportet esse iudicium, vt si qua ab vtraque parte male facta sunt, componantur; dummodo generalis pax fiat, atque Deo valeat protegente firmari. Nam qualiter sit nobis omnibus necessaria, bene nostis. Sapienter itaque sicut consueuistis agite, vt excellētissimus exarchus ad hoc sine mora debeat consentire, ne per eum pax renui, quod non expedit, videatur. Si enim consentire noluerit, nobiscum quidem specialem pacem facere repromittit: sed scimus quia & diuersæ insulæ & loca sunt alia procul dubio peritura. Hæc autem consideret, & pacem habere festinet; quatenus in hac saltem dilatione & nos quietem possimus habere ad modicum, & reipublicæ resistendi vires, adiuvante Domino, melius reparentur.

EPISTOLA XXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD HELIAM PRESBYTERVM.

De Epiphanio diacono, & de solidis.

Gregorius Helie presbytero & abbati prouinciæ Isauriæ.

DVLTISSIMA sanctitatis vestræ scripta suscepi, in quibus mihi satisfecistis, vt contristari non debeam quod secundum meum desiderium ad beati Petri apostolorum principis limina non venistis. Et ego quidem omnino vos videre volui; sed si molestia corporis aut ætatis infirmitas obstitit, aut impedimento fuit, hoc mihi sufficit, vt ubicumque tua sanctitas fuerit, pro me solícite oret; quia etsi locis corpore diuidimur, caritate semper indifuncti sumus. Euangelia autem sicut mandastis transmisimus. Filium vero nostrum Epiphanium mandastis, vt ad sacrum ordinem prouehere deberemus, vobisque retransmittere. Sed in vno vos audiuius, in alio autem minime audire potuimus. Diaconus quidem factus est, sed quisquis semel in hac ecclesia ordinem sacrum acceperit, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet. Si ergo vos videre non potui, hac ex re consolationem habeo, quia in filio vestro requiesco. Solidos autem vobis voluistis pro necessitatibus cellæ quinquaginta transmitti, quos multum esse aestimantes, ex eis nobis decem donastis, vt quadraginta

Grat. 1. q. 1.
cap. 21.
Anselm. 1. 7.
cap. 78.

mitteremus. Sed ne forsitan vel hoc graue esset, adhuc alios nobis ex eis estis dignati largiri. Sed quia vos valde in continentia nostra benignos inuenimus, eidem benignitati vice simili respondemus. Quinquaginta transmisi-
mus, & ne forsitan minus essent, alios decem superaddi-
dimus. Ne vero & hoc adhuc minus esset, alios duodecim iungi fecimus. In hoc autem cognoscimus caritatem vestram, quia de nobis ita præsumentis, sicut vos præsumere debetis. Sed per omnipotentem Dominum rogo, ut assiduas preces pro nobis faciat, quatenus de peccatis in quibus obligatus teneor, & tribulationibus quibus premor, citius absoluar, & patriæ cælestis gaudiis perfruar. Hoc autem quod pro me qualiter oratis, in epistolis vestris indicastis, cognoscite quia valde me releuauit. Sed iam post petitionem meam amplius facite, quam etiam me non petente fecistis. Præfatum vero dilectissimū filium meum Epiphanium diaconum, quia huic ecclesiæ diaconatu interueniente ligauimus, sanctitatem tuam non debet contristare quod sancto Petro apostolorum principi, quia per temetipsum corpore non uales, ei per filiū tuum ipse deseruias, & lucro cælestis remunerationis perfruaris. Sancta autem trinitas te sua protectione custodiat, & in præsentis vitæ eremo a subsequētibz atque obuiantibus hostibus tegat, ut etsi qua sunt vestra præterita peccata relaxet, & ea quæ adhuc ante faciem veniunt, a vobis manu suæ pietatis amoneat. Ipsa te ducat, & ipsa perducatur, atque in æterno gaudio ipsa suscipiat. Det tibi ad electorum sortem pertingere, & pro* peccatis meis, ut absolui merear, orare.

* al. peccatore me

Mense Iunio, indictione decimatertia.

EPISTOLA XXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM AVGVSTVM.

Conqueritur se fatuum appellatum. Deinde sacerdotes honorandos, exemplo Constantini confirmat. De plagis quibus affligitur, & de frumentis.

Gregorius Mauricio Augusto.

IN serenissimis iussionibus suis dominorum pietas dum
me de quibusdam redarguere studuit, parcendo mihi

Ioan. diacon.
lib. 4. c. 16.

Concil. Tom. 13.

Fff ij

Iob. 1.

Rom. 16.

Matth. 10.

minime pepercit. Nam in eis vrbane simplicitatis vocabulo me fatuum appellat. In scriptura etenim sacra cum in bono intelligentia ponitur simplicitas, vigilantī sape prudentiæ atque rectitudinī sociatur. Vnde etiam de beato Iob scriptum est: *Erat vir simplex & rectus*. Et beatus Paulus apostolus admonet, dicens: *Estote simplices in malo, prudentes in bono*. Et per semetipsam admonet Veritas dicens: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ*. Esse valde inutile indicans, si aut simplicitati prudentia, aut prudentiæ simplicitas desit. Vt ergo seruos suos ad cuncta eruditos efficeret, esse eos & simplices sicut columbas, & prudentes vt serpentes voluit: quatenus in eis & serpentis astutia columbæ simplicitatem acueret, & columbæ simplicitas serpentis astutiam temperaret. Ego igitur, qui in serenissimorum dominorum iussionibus ab Arnulphi astutia deceptus, non adiuncta prudentia simplex denuntior, constat procul dubio quia fatuus appellor: quod ita esse ego quoque ipse confiteor. Nam si hoc vestra pietas taceat, causæ clamant. Ego enim si fatuus non fuissē, ad ista toleranda, quæ inter Longobardorum gladios hoc in loco patior, minime venissem. In ea autem re, quam de Arnulpho perhibui, quia toto corde venire ad rempublicam paratus fuit, dum mihi non creditur, etiam mentitus esse reprehendor. Sed etsi sacerdos non sum, scio grauem esse hanc iniuriam sacerdoti, vt veritati feruiens, fallax credatur. Et dudum noui, quoniam Arnulpho plus est creditum quam mihi, Leoni amplius est creditum quam mihi: & nunc eis quiesse ad medium videntur, plus quam meis assertionibus credulitas impenditur. Et quidem si terræ meæ captiuitas per quotidiana momenta non excreceret, de despectione mea atque irrisione latus tacerem. Sed & hoc me vehementer affligit, quia ego vnde crimen falsitatis tolero, inde Italia quotidie ducitur sub Longobardorum iugo captiua. Dumque meis suggestionibus in nullo creditur, vires hostium immaniter excrescunt. Hoc tamen piissimo domino suggero, vt de me mala omnia quælibet existimet, de vtilitate vero rei publicæ & causâ ereptionis Italiæ non quibuslibet facile pias aures præbeat, sed plus rebus quam verbis credat. Sacerdotibus autem non ex terrena potestate dominus

noster citius indignetur, sed excellenti consideratione, propterea cuius serui sunt, eis ita dominetur, ut etiam debitam reuerentiam impendat. Nam in diuinis eloquiis aliquando sacerdotes dii, aliquando angeli vocantur. Nam & per Moysen de eo qui ad iuramentum deducendus est, dicitur: *Applica illum ad deos*, id est ad sacerdotes. Et rursum scriptum est: *Diis non detrahes*, scilicet sacerdotibus. Et propheta ait: *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est.* Quid ergo mirum si illos vestra pietas dignetur honorare, quibus in suo eloquio honorem tribuens, eos aut angelos, aut deos ipse etiam appellat Deus? Ecclesiastica quoque testatur historia, quia cum pia memoria Constantino principi scripto oblatae accusationes contra episcopos fuissent, libellos quidem accusationis accepit, & eosdem qui accusati fuerant episcopos conuocans, in eorum conspectu libellos quos acceperat incendit, dicens: *Vos dii estis, a vero Deo constituti. Ite, & inter vos causas vestras discutite, quia dignum non est, ut nos iudicemus deos.* In qua tamen sententia, pie domine, sibi magis ex humilitate, quam illis aliquid praestitit ex reuerentia impenfa. Ante eum quippe pagani in republica principes fuerunt, qui verum Deum nescientes, deos ligneos & lapideos colebant, & tamen eorum sacerdotibus honorem maximum tribuebant. Quid ergo mirum, si Christianus imperator veri Dei sacerdotes dignetur honorare, dum pagani, ut praediximus, principes honorem impendere sacerdotibus noverunt, qui diis ligneis & lapideis seruiebant? Haec ergo pietati dominorum non pro me, sed pro cunctis sacerdotibus suggero. Ego enim homo peccator sum. Et quia omnipotenti Deo incessanter quotidie delinquo, aliquid mihi apud tremendum examen illius esse remedium suspicor, si incessantibus quotidie plagis ferior. Et credo quia eundem omnipotentem Dominum tanto vobis amplius placatis, quanto me ei male seruientem districtius affligitis. Multas enim iam plagas acceperam, & superuenientibus dominorum iussionibus inueni consolationes quas non sperabam. Si enim possum, has celeriter plagas enumerabo. Primum, quod mihi pax subducta est, quam cum Longobardis in Tuscia positis sine ullo reipublicae dispen-

Grat. 11. q.
1. cap. 41.
Nicol. papa
ep. 7 ad
Mich. imp.
Exod. 22.

Ibidem.
Malach. 2.

Hist. ecc. l.
10. cap. 2.
Ruf. auct.

dio feceram. Deinde corrupta pace, de Romana ciuitate milites ablati sunt. Et quidem alii ab hostibus occisi, alii vero Narniis & Perusii positi, & vt Perusium teneretur, Roma relicta est. Post hoc plaga grauior fuit aduentus Agilulphi, ita vt oculis meis cernerem Romanos more canum in collis funibus ligatos, qui ad Franciam ducebantur venales. Et quia nos qui intra ciuitatem fuimus, Deo protegente, manus eius euasimus; quæsitum est vnde culpabiles esse videremur, videlicet, cur frumenta defuerint, quæ in hac vrbe diu multa seruari nullatenus possunt, sicut in alia suggestione plenius indicaui. Et quidem de memetipso in nullo turbatus sum, quia, teste conscientia fateor, aduersa quælibet pati paratus sum, dummodo hæc omnia cum salute dumtaxat meæ animæ euadam. Sed de gloriosis viris Gregorio præfecto, & Castorio magistro militum non mediocriter sum afflictus: qui & omnia quæ potuerunt fieri nullo modo facere neglexerunt, & labores vigiliarum, & custodiæ ciuitatis, in eadem obsessione vehementissimos pertulerunt, & post hæc omnia graui dominorum indignatione percussi sunt. De quibus patenter intelligo, quia eos non sua acta, sed mea persona grauat. Cum qua, quia pariter in tribulatione laborauerant, post laborem pariter tribulantur. Quod autem dominorum pietas illud mihi pauendum & terribile omnipotentis Dei iudicium intentat, rogo per eundem omnipotentem Dominum, ne hoc vltius quidem faciat. Nam adhuc nescimus, quis ibi qualis sit. Et Paulus egregius prædicator ait: *Nolite iudicare ante tempus, donec veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Hoc tamen breuiter dico, quoniam indignus & peccator plus de venientis Iesu misericordia quam de vestræ pietatis iustitia præsumo. Et sunt multa quæ de iudicio illius homines ignorant, quia fortasse quæ vos laudatis, ille reprehendet: & quæ vos reprehenditis, ille laudabit. Inter hæc ergo omnia incerta, ad solas lacrymas redeo, petens vt idem omnipotens Deus piissimum Dominum nostrum, & sua hic manu regat, & in illo terribili iudicio liberum ab omnibus delictis inueniat. Et me ita placere, si necesse est, hominibus faciat, vt æternam eius gratiam non offendam.

1. Cor. 4.

EPISTOLA XXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

De Ioanne episcopo Constantinopolitano, qui sibi
vniuersalis nomen arripuit.

Gregorius Mauricio Augusto.

PISSIMVS atque a Deo constitutus dominus noster, in-
ter ceteras augustorum ponderum curas, conseruan-
da quoque sacerdotali caritati rectitudine studii spiritualis
inuiulat: videlicet pie veraciterque considerans, nemi-
nem posse recte terrena regere, nisi nouerit diuina tracta-
re, pacemque reipublicæ ex vniuersalis ecclesiæ pace pen-
dere. Quæ enim, serenissime domine, virtus humana,
quodque carnei robur brachii contra vestri Christianissi-
mi culmen imperii irreligiosas præsumeret manus erige-
re, si studeret concors sacerdotum mens redemptorem
suum lingua pro vobis atque vt oportebat meritis exora-
re? Aut quis ferocissimæ gentis gladius in necem fidelium
tanta crudelitate grassaretur, nisi nostra vita, qui sacerdo-
tes nominamur, & non sumus, a prauissimis grauaretur
operibus? Sed dum nos competentia nobis relinquimus,
& nobis incompetencia cogitamus, peccata nostra barba-
ricis viribus sociamus, & culpa nostra hostium gladios exa-
cuit, quæ reipublicæ vires grauat. Quid autem dicturi su-
mus, qui populum Dei, cui indigne præsumus, peccato-
rum nostrorum oneribus premimus? qui quod per lin-
guam prædicamus, per exempla destruimus? qui iniqua
docemus operibus, & sola voce ea quæ sunt iusta præten-
dimus? Ossa ieiuniis atteruntur, & mente turgemus. Cor-
pus despectis vestibus tegitur, & elatione cordis purpu-
ram superamus. Iacemus in cinere, & excelsa non despici-
mus. Doctores humilium, duces superbiæ, ouina facie lu-
pinos dentes abscondimus. Sed quis horum finis est, nisi
quod hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus?
Quamobrem prouidentissime piissimus dominus noster
ad compefcendos bellicos motus pacem quarit ecclesiæ,
atque ad huius compagem sacerdotum dignatur corda re-
ducere. Quod quidem ego opto, atque quantum ad me

Ioan. diac.
lib. 3. cap.
51.

attinet, serenissimis iussionibus obedientiam præbeo. Quia vero non causa mea, sed Dei est: & quia non solus ego, sed tota turbatur ecclesia, quia piæ leges, quia venerandæ Synodi, quia ipsa Domini nostri Iesu Christi mandata superbi atque pompatici cuiusdam sermonis inuentione turbantur; piissimus dominus locum secet vulneris, atque resistentem ægrum Augustæ auctoritatis vinculis constringat. Adstringendo enim, statû reipublicæ subleuatis: & dum talia reciditis, de regni vestri prolixitate tractatis. Cunctis ergo euangelium scientibus liquet, quod voce dominica sancto & omnium apostolorum Petro principi apostolo totius ecclesiæ cura commissâ est; ipsi quippe dicitur: *Petre, amas me? pasce oues meas.* Ipsi dicitur: *Ecce satanas expetiit cribrare vos sicut triticum, & ego pro te rogaui, Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Ipsi dicitur: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo clauēs regni cælorum: & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Ecce clauēs regni cælestis accipit, potestas ei ligandi ac soluendi tribuitur, cura ei totius ecclesiæ & principatus committitur, & tamen vniuersalis apostolus non vocatur: & vir sanctissimus confacerdos meus Ioannes vocari vniuersalis episcopus conatur. Exclamare compellor ac dicere: O tempora, o mores! Ecce cuncta in Europæ partibus barbarorum iuri sunt tradita, destructæ vrbes, euerfa castra, depopulatæ provinciæ, nullus terram cultor inhabitat, sæuiunt & dominantur quotidie in necem fidelium cultores idolorum, & tamen sacerdotes, qui in pauimento & cinere flentes iacere debuerunt, vanitatis sibi nomina expetunt, & nouis ac profanis vocabulis gloriantur. Numquid ego hac in re, piissime domine, propriam causam defendo? Numquid specialem iniuriam vindico? & non magis causam omnipotentis Dei, & causam vniuersalis ecclesiæ? Quis est iste, qui contra statuta euangelica, contra Canonum decreta, nouum sibi vsurpare nomen præsumit? Vtinam vel sine aliorum imminutione vnus sit, qui vocari appetit vniuersalis. Et certe multos Constantinopolitanæ ecclesiæ in hæreseos voraginē incidisse nouimus sacerdotes, & non solum hæreticos, sed
etiam

Ioan. 21.
Luc. 22.

Math. 16.

etiam hæresiarchas factos. Inde quippe Nestorius, qui mediator Dei & hominum Iesum Christum duas esse personas existimans, quia Deum fieri hominem potuisse non credidit, usque ad Iudaicam perfidiam erupit. Inde Macedonius, qui consubstantiali Patri & Filio Spiritum sanctum Deum esse denegauit. Si igitur illud nomen in ea ecclesia sibi quisquam arripuit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit, vniuersa ergo ecclesia, quod absit, a statu suo corruit, quando is qui appellatur vniuersalis cadit. Sed absit a cordibus Christianorum nomen istud blasphemiae, in quo omnium sacerdotum honor adimitur, dum ab vno sibi dementer arrogatur. Certe pro beati Petri apostolorum principis honore, per venerandam Calchedonensem Synodum Romano pontifici oblatum est: sed nullus eorum vnquam hoc singularitatis nomen assumpsit, nec vocabulo uti consensit, ne, dum priuatum aliquid daretur vni, honore debito sacerdotes priuarentur vniuersi. Quid est ergo quod nos huius vocabuli gloriam & oblatam non quaerimus, & alter sibi hanc arripere etiam non oblatam praesumit? Ille ergo magis est piissimorum dominorum praeceptione flectendus, qui praeceptis canonicis obedientiam praebere contemnit. Ille coercendus est, qui sanctae vniuersali ecclesiae iniuriam facit, qui corde tumet, qui gaudere de nomine singularitatis appetit, qui honori quoque imperii vestri se per priuatum vocabulum superponit. Ecce omnes hac de re scandalum patimur. Ad vitam ergo rectam reuertatur auctor scandali, & omnia sacerdotum iurgia cessabunt. Ego enim cunctorum sacerdotum seruus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter viuunt. Nam qui contra omnipotentem Dominum per inanis gloriae tumorem atque contra statuta patrum suam ceruicem erigit, in omnipotenti Domino confido, quia meam sibi nec cum gladiis flectit. Quid autem nuper in hac vrbe ex huius auditu vocabuli gestum sit, Sabiniano diacono ac responsali meo subtilius indicaui. Cogitet ergo dominorum pietas de me proprio suo, quem specialiter praeter ceteris semper fouit atque continuit, qui & vobis obedientiam praebere desidero, & tamen de mea negligentia reperiri reus in superno tremendoque iudicio pertimesco. Ac secundum petitionem praedicti Sabiniani diaconi, aut piis-

simus dominus ipsum dignetur iudicare negotium, aut
 sæpe nominatum virum vt ab hac tandem intentione ces-
 set deflectere. Si ergo iudicio pietatis vestræ iustissimo, vel
 clementibus admonitionibus cesserit, omnipotenti Deo
 gratias referimus, atque de concessa per vos omni ecclesiæ
 pace gaudemus. Sin autem in eadem diutius contentione
 perstiterit, hac de re iam veritatis sententiam certam tene-
 mus, quæ ait: *Omnis qui se exaltat humiliabitur.* Et rursus scri-
 ptum est: *Ante ruinam exaltabitur cor.* Ego autem domi-
 norum iussionibus obedientiam præbens, prædicto con-
 sacerdoti meo & dulciter scripsi, & humiliter, vt ab hac ina-
 nis gloriæ appetitione sese emendet admonui. Si igitur me
 audire voluerit, habet deuotum fratrem: si vero in super-
 bia persistit, iam quid assequatur aspicio, quia illum sibi ad-
 uersarium inuenit, de quo scriptum est: *Deus superbis resi-*
stet, humilibus autem dat gratiam.

Luce 14. &
 18.
 Prou. 16.

Iac. 4.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CONSTANTINAM AVGVSTAM.

De peruersitate iudicii in Sardinia, Corsica, & Sicilia.

Gregorius Constantinae Augustæ.

Grat. 11. q.
 1. cap. 8.
 Iuo p. 13. c.
 36.

CVM serenissimam dominam sciam de cælesti patria
 atque animæ suæ vita cogitare, culpam me committe-
 re vehementer existimo, si ea quæ pro timore omnipoten-
 tis domini sunt suggerenda siluero. Dum in Sardinia insu-
 la multos esse gentiles cognouissem, eosque adhuc prauæ
 gentilitatis more idolorum sacrificiis deferuire, & eius-
 dem insulæ sacerdotes ad prædicandum Redemptorem
 nostrum torpentes existere, vnum illuc ex Italia episco-
 pis misi, qui multos gentilium ad fidem domino coope-
 rante conuertit. Sed quidam rem mihi sacrilegam nuntia-
 uit: quia hi qui in ea idolis immolant, iudici præmium
 persoluunt, vt eis hoc facere liceat. Quorum dum qui-
 dam baptizati essent, & immolare iam idolis desuis-
 sent, adhuc ab eodem insulæ iudice etiam post baptismum præ-
 mium illud exigitur, quod dare prius pro idolorum im-
 molatione consueuerant. Quem cum prædictus episcopus
 increparet, tantum se suffragium promisisse respondit,

vt nisi de causis etiam talibus impleri non possit. Corsica vero insula tanta nimietate exigentium, & grauamine premittitur exactionum, vt ipsi qui in illa sunt, eadem quæ exiguntur complere vix filios suos vendendo sufficiant. Vnde fit vt, derelicta pia republica, possessores eiusdem insulæ ad nefandissimam Longobardorum gentem cogantur effugere. Quid enim grauius, quid crudelius a barbaris pati possunt, quam vt constricti atque compressi suos vendere filios compellantur? In Sicilia autem insula Stephanus quidam marinarum partium chartularius, tanta præiudicia, tantasque oppressiones operari dicitur, inuadendo loca singulorum, atque sine dictione causarum per possessiones ac domos titulos ponendo, vt si velim acta eius singula quæ ad me peruenerunt dicere, magno volumine hæc explere non possim. Quæ omnia serenissima domina solerter aspiciat, & oppressorum gemitus compescat: hæc enim ego ad piissimas aures vestras peruenisse non suspicor. Nam si peruenire potuissent, nuncusque minime permansissent. Quæ piissimo domino apto sunt tempore suggerenda, vt ab anima sua, ab imperio atque a filiis suis tale hoc tantumque facinus peccatique pondus amoueat. Qui scio quoniam dicturus est, quia nobis in Italiæ expensis transmittitur quidquid de prædictis insulis aggregatur. Sed ego suggero ad hoc, vt etsi minus expensæ in Italia tribuantur, a suo tamen imperio oppressorū * lacrymas compescat. Nam & idcirco fortasse tantæ expensæ in hac terra minus ad vtilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur. Præcipiant ergo serenissimi domini, nihil cum peccato colligi. Nam scio quia etsi parū rei publicæ attribuitur vtilitatibus, ex eo multum res publica adiuuatur. Quod etsi fortasse contingat expensis minoribus minus adiuuari, melius est tamen temporaliter nos non viuere, quam vos ad æternam vitam obstaculum aliquod inuenire. Quæ enim mentes, qualia viscera parentum esse possunt, perpendite, quando filios suos distrahunt ne torqueantur? Qualiter autem miserendum sit filiis aliorum, hoc bene sciunt qui habent proprios. Vnde mihi hæc breuiter suggessisse sufficiat, ne si ea quæ in his partibus aguntur pietas vestra non cognosceret, me apud districtum iudicem silentii mei culpa mulctaret.

Concil. Tom. 13.

Ggg ij

* al. calamitates

De superbia Ioannis episcopi, & de Maximo
præuaricatore.

Gregorius Constantinae Augusta.

OMNIPOTENS Deus, qui pietatis vestrae cor suae dextera maiestatis tenet, & nos ex vobis protegit, & vobis pro temporalibus actibus æterna præmia remunerationis parat. Nam Sabiniano diacono responsali meo scribente cognoui in causis beati Petri apostolorum principis contra quosdam superbos, humiles facie tenus & blandos, quanta se iustitia vestra serenitas impendat. Et in Redemptoris nostri largitate confido, quia bonum hoc in serenissimo domino & piissimis filiis in cælestis quoque patriæ retributione recipietis. Nec dubium est peccatorum vinculis solutis, æterna vos bona recipere, quæ in causis eius ecclesiæ ipsum vobis, cui potestas ligandi & soluendi data est, debitorem fecistis. Vnde adhuc peto, ut nullius præualere contra veritatem hypocrisis permittatis: quia sunt quidam qui, iuxta egregii prædicatoris vocem, *per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium*, qui veste quidem despecti sunt, sed corde tument: & quasi in hoc mundo cuncta despiciunt, sed tamen ea quæ mundi sunt simul cuncta adipisci quærunt: qui indignos se omnibus hominibus fatentur, sed priuatis vocabulis contenti esse non possunt; quia illud appetunt, unde omnibus digniores esse videantur. Vestra itaque pietas, quam omnipotens Deus cum serenissimo domino vniuerso mundo præesse constituit, illi per fauorem iustitiæ famulatum suum reddat; a quo ius tantæ potestatis accepit, ut quanto verius in executione veritatis auctori omnium seruit, tanto securius commisso sibi mundo domineatur. Præterea indico, quia piissimi domini scripta suscepi, ut cum fratre & sacerdote meo Ioanne debeam esse pacificus. Et quidem sic religiosum dominum decuit, ut ista præciperet sacerdotibus. Sed cum se noua presumptione atque superbia idem frater meus vniuersalem

Rom. 16.

episcopum appellet, ita vt sanctæ memoriæ decessoris mei tempore adscribi se in Synodo tali hoc superbo vocabulo faceret, quamuis cuncta acta illius Synodi sede contradicente apostolica soluta sint; triste mihi aliquid serenissimus dominus innuit, quod non eum corripuit, qui superbit, sed magis ab intentione mea declinare studuit, qui in hac causâ euangeliorum & Canonum statuta humilitatis atque rectitudinis virtute defendo. Qua in re a prædicto fratre & confacerdote meo contra euangelicam sententiam, contra beatum quoque Petrum apostolum, & contra omnes ecclesias, contraque Canonum statuta agitur. Sed est omnipotens Dominus, in cuius manu sunt omnia, de quo scriptum est: *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Prov. 21. Et quidem saepe factus sanctissimus frater serenissimo domino multa suadere conatur: sed bene noui, quia tantæ illæ orationes eius & lacrymæ nil ei a quoquam contra rationem aut animam suam surripi permittunt. Triste tamen valde est, vt patienter feratur quatenus despectis omnibus prædictus frater & coepiscopus meus solus conetur appellari episcopus. Sed in hac eius superbia quid aliud nisi propinqua iam Antichristi esse tempora designatur? Quia illum videlicet imitatur, qui spretis in sociali gaudio angelorum legionibus ad culmen conatus est singularitatis erumpere, dicens: *Super astra celi exaltabo solium meum, sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, & ascendam super altitudinem nubium, & ero similis Altissimo.* Isa. 14. Vnde per omnipotentem Dominum rogo, ne pietatis vestræ tempora permittatis vnus hominis elatione maculari, neque tam peruerso vocabulo vllum quoquo modo præbeatis assensum, atque hac in causâ nequaquam me pietas vestra despiciat; quia etsi peccata Gregorii tanta sunt, vt pati talia debeat, Petri tamen apostoli peccata nulla sunt, vt vestris temporibus pati ista mereatur. Vnde iterum atque iterum per omnipotentem Dominum rogo, vt sicut parentes priores vestri principes sancti Petri apostoli gratiam quæsierunt, ita vos quoque & hanc vobis quærere, & conseruare curetis, & propter peccata nostra, qui ei indigne seruimus, eius apud vos honor nullatenus minuatur, qui & modo vobis adiutor esse in omnibus, & postmodum vestra valeat peccata dimit-

tere. Viginti autem iam & septem annos ducimus, quod in hac vrbe inter Longobardorum gladios viuimus. Quibus quam multa hac ab ecclesia quotidianis diebus erogantur, vt inter eos viuere possimus, suggerenda non sunt. Sed breuiter indico, quia sicut in Rauennæ partibus dominorum pietas apud primum exercitum Italiæ sacellarium habet, qui causis superuenientibus quotidianas expensas faciat, ita & in hac vrbe in causis talibus eorum sacellarius ego sum. Et tamen hæc ecclesia, quæ vno eodemque tempore clericis, monasteriis, pauperibus, populo, atque insuper Longobardis tam multa indefinenter expendit, ecce adhuc ex omnium ecclesiarum premitur afflictione, quæ de hac vnus hominis superbia multum gemunt, etsi nihil dicere præsumunt. Salonitanæ vero ciuitatis episcopus me ac responsali meo nesciente ordinatus est, & facta res est quæ sub nullis anterioribus principibus euenit. Quod ego audiens, ad eundem præuaricatorem, qui inordinate ordinatus est, protinus misi, vt omnino Missarum solennia celebrare nullo modo præsumeret, nisi prius a serenissimis dominis cognoscerem, si hoc fieri ipsi iussissent quod ei sub excommunicationis interpositione mandauit. Et contempto me atque despecto, in audaciam quorundam sæcularium hominum, quibus denudata sua ecclesia præmia multa præbere dicitur, nuncusque Missas facere præsumit, atque ad me venire secundum iussionem dominorum noluit. Ego autem præceptioni pietatis eorum obediens, eidem Maximo, qui me nesciente ordinatus est, hoc quod in ordinatione sua me vel responsalem meum prætermittere præsumpsit, ita ex corde laxaui, ac si me auctore fuisset ordinatus. Alia vero peruersa illius, scilicet mala corporalia, quæ cognoui, vel quia cum pecuniis est electus, vel quia excommunicatus Missas facere præsumpsit, propter Deum irrequisita præterire non possum. Sed opto, & Dominum deprecor, quatenus nihil in eo de his quæ dicta sunt valeat inueniri, & sine periculo animæ meæ causa ipsius terminetur. Prius tamen quam hæc cognoscantur, serenissimus dominus discurrente iussione præcepit, vt eum venientem cum honore suscipiam. Et valde graue est, vt vir de quo tanta & talia nuntiantur, cum ante requiri & discuti debeat, honore-

tur. Et si episcoporum causæ mihi commissorum apud piissimos dominos aliorum patrociniis disponuntur, infelix ego in ecclesia ista quid facio? Sed ut episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad sæculares iudices habeant, omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breuiter suggero, quia aliquantulum expecto: & si ad me diu venire distulerit, in eo exercere distractionem canonicam nullo modo cessabo. In omnipotenti autem Domino confido, quia longam piissimis dominis vitam tribuet, & de nobis sub manu vestra non secundum peccata nostra, sed secundum gratiæ suæ dona disponet. Hæc ergo tranquillissimæ dominæ suggero, quia integerrima serenitatis eius conscientia quanto moueatur zelo rectitudinis, atque iustitiæ, non ignoro.

EPISTOLA XXXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD SEBASTIANVM EPISCOPVM RHIZINIENSEM.

De malitia Romani, & Bonifacio defensore.

Gregorius Sebastiano episcopo Rhiziniensi.

DVLTISSIMA atque suauissima fraternitatis tuæ scripta suscepi: quæ mihi, quamuis nunquam desit a corde, sanctitatem tamen vestram quasi corporaliter præsentem fecerunt. Sed omnipotentem Dominum rogo, ut sua vos dextera protegat, nobisque & hic tranquillam vitam, & quando ei placuerit præmia æterna concedat. Sed peto, si illo me amore diligitis, quo præsentem semper amastis, ut pro me enixius exoretis; quatenus omnipotens Deus a peccatorum meorum nexibus me citius soluat, & corruptionis huius pondere exutum suo conspectui liberum existere faciat. Quamuis enim inæstimabilis sit cælestis patriæ dulcedo, quæ trahat, multi tamen in hac vita dolores sunt, qui ad amorem cælestium quotidie impellant. Qui mihi in hoc ipso solum vehementer placent, quia placere in hoc mundo aliquid non permittunt. Quæ enim, frater sanctissime, de amici vestri domni Romani persona in hac terra patimur loqui minime valemus. Breuiter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita ut benigniores videantur hostes, qui nos interimunt,

quam reipublicæ iudices, qui nos malitia sua, rapinis atque fallaciis in cogitatione consumunt. Et vno tempore curam episcoporum atque clericorum, monasteriorum quoque & populi gerere, contra hostium insidias sollicitum vigilare, contra ducum fallacias atque malitias suspectum semper existere, cuius laboris, cuius doloris sit, vestra fraternitas tanto verius penset, quanto me qui hæc patior purius amat. Præterea debitum salutationis alloquium soluens, indico quod ad me Bonifacio defensore referente peruenerit, quia vir sanctissimus frater noster domnus Anastasius patriarcha in vna suarum ciuitatum regendam vobis ecclesiam committere voluit, & consentire nolulistis. Quem sensum ac sapientiam vestram valde ego libenter amplexus sum, laudaui vehementer, & vos felices, me infelicem esse deputaui, qui hoc tali tempore regimen ecclesiæ suscipere consensi. Si tamen animus vester fortasse fratribus condescendendo, & misericordiæ operibus intentus, ad hoc vnquam consentire decreuerit, peto vt amori meo alium minime præponatis. Sunt enim in Sicilia insula ecclesiæ vacantes episcopis, & si vobis placet auctore Deo ecclesiam regere, iuxta beati Petri apostoli limina, cum eius adiutorio melius potestis. Si vero non placet, feliciter insta, vt ista in vobis intentio permaneat, & pro nobis infelicibus exora. Omnipotens autem Deus in quocumque vos esse loco voluerit, sua protectione custodiat, & ad cælestia vos dona perducatur.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVLOGIUM ET ANASTASIUM EPISCOPOS.

Vt communiter insequantur superbiam Ioannis episcopi, qui nomen vniuersalis sibi arrogabat.

Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino, & Anastasio episcopo Antiocheno.

Ioan. diac.
lib. 4. cap. 1.
Rom. 11.
1. Thess. 2.

DVM prædicator egregius dicat: *Quamdiu quidem sum gentium apostolus, ministerium meum honorificabo*: qui rursus alias dicens: *Facti sumus vt paruuli in medio vestrum*: exemplum procul dubio nobis sequentibus ostendit, vt & humilitatem teneamus in mente, & tamen ordinis nostri digni-

dignitatem seruemus in honore, quatenus nec in nobis humilitas timida, nec erectio sit superba. Ante hos siquidem annos octo, sanctæ memoriæ decessoris mei Pelagii tempore, frater & coepiscopus noster Ioannes in Constantinopolitana vrbe ex causâ alia occasionem quærens Synodum fecit, in qua se vniuersalem appellare conatus est. Quod mox idem decessor meus vt agnouit, directis literis ex auctoritate sancti Petri apostoli eiusdem Synodi acta cassauit. Quarum videlicet epistolarum sanctitati vestræ exemplaria studui destinare. Diaconum vero, qui iuxta morem pro responsis ecclesiæ faciendis piissimorum dominorum vestigiis adhærebat, cum præfato confacerdote nostro Missarum solennia celebrare prohibuit. Cuius ego quoque sententiam sequens, similia prædicto confacerdoti nostro scripta transmisi, quorum exemplaria vestræ beatitudini censui transmittenda; hoc præcipue intendens, vt hac de re, qua ex noua superbia tota vniuersalis ecclesiæ viscera perturbantur, prius sæpèfati fratris nostri animum modesta intentione pulsemus. Qui si nequaquam a suæ elationis rigore voluerit inclinari, tunc quid fieri debeat, cum omnipotentis Dei solatio subtilius pertractetur. Sicut enim veneranda mihi vestra sanctitas nouit, vni per sanctam Calchedonensem Synodum pontifici sedis apostolicæ, cui Deo disponente deseruio, hoc vniuersitatis nomen oblatum est. Sed nullus vnquam decessorum meorum hoc tam profano vocabulo vti consensit; quia videlicet si vnus patriarcha vniuersalis dicitur, patriarcharum nomen ceteris derogatur. Sed absit hoc, absit a Christiana mente id sibi velle quempiam arripere, vnde fratrum suorum honorem imminuere ex quantulacumque parte videatur. Cum ergo nos hunc honorem nolumus oblatum suscipere, pensate quam ignominiosum sit hunc sibi quempiam violenter vsurpare voluisse. Propterea sanctitas vestra in suis epistolis neminem vnquam vniuersalem nominet, ne sibi debitum detrahatur, cum alteri honorem offert indebitum. Nec hac in re de serenissimis dominis animum vestrum mordeat sinistra suspicio, quia omnipotentem Dominum metuit, & contra statuta euangelica, contra sacratissimos Canones agere aliquid nullo modo consentit. Ego vero quamuis a

vobis per longa terrarum atque maris spatia disiunctus
 sim, sum tamen omnino vobis corde coniunctus. Idque
 de vestra beatitudine erga me modis omnibus confido;
 quia cum me vicissim diligitis, a me non longe estis. Et
Matth. 13. magis gratias referimus grano illi sinapis; quia ex modici
 despiciabilisque seminis specie ita est ramis ex eadem radi-
 ce surgentibus, atque se distendentibus vsquequaque dif-
 fusus, vt in eis volatilia cæli cuncta nidificent. Gratiaque sit
Ibidem. fermento illi, quo tribus farinæ satis totius humani gene-
 ris massam in vnitatem conspergit: atque paruo lapidi, qui
 abscissus de monte sine manibus occupauit vniuersam fa-
 ciem orbis terræ: qui ad hoc se vsquequaque distendit, vt
 ex omni humano genere in vnitatem redacto totius corpus
 perficeretur ecclesiæ; atque ita ad totius compaginis per-
 tineret commodum, membrorum partialis ista distinctio.
 Vnde nos quoque a vobis non longe sumus; quia in illo
 quivbique est vnum sumus. Agamus ergo ei gratias, qui so-
 lutis inimicitiis, in carne sua fecit, vt in omni orbe terrarum
 vnus esset grex, & vnum ouile sub se vno pastore; memo-
 res semper quid nos prædicator Veritatis admoneat, di-
 cens: *Soliciti seruare vnitatem Spiritus in vinculo pacis.* Et: *Pa-*
cem sectamini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo vide-
bit Deum. Qui aliis quoque discipulis dicit: *Si fieri potest, quod*
ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes. Vidit enim
 pacem bonos cum malis habere non posse; & idcirco, sicut
 nostis, præmisit, *si fieri potest.* Sed quia pax nisi in duabus
 partibus firmari non valet, cum hanc mali fugiunt, boni
 tenere medullitus debent. Vnde & mire dicitur: *Quod*
ex vobis est; vt videlicet in nobis maneat, etiam cum
 a prauorum hominum mente repellitur. Quam videli-
 cet pacem tunc veraciter tenemus, cum superborum
 culpas caritate simul & iustitia insistente prosequimur,
 cum eos diligimus, & eorum vitia odio habemus. Opus
 quippe Dei homo est, sed opus hominis vitium. Nos
 ergo discernamus quid Deus, quid item homo fece-
 rit; & neque propter errorem odio habeamus homi-
 nem, neque propter hominem diligamus errorem. Vni-
 ta ergo mente insequamur in homine malum superbiæ,
 vt ab hoste suo, videlicet errore, prius ipse homo libe-
 retur. Præstabit vires omnipotens Redemptor noster ca-

*Eph. 4.**Heb. 12.**Rom. 12.*

ritati atque iustitiæ, præstabit nobis longe a nobis positis vnitatem Spiritus sui, ipse cuius artificio quasi in arcæ modum quatuor mundi constructa lateribus; atque imputribilium lignorum compage, & bitumine caritatis adstricta, nullius aduersitate spiritus, nullius venientis extrinsecus tumore fluctus perturbetur ecclesia. Sed quemadmodum illius gubernante gratia petendum est, vt nullanos superueniens exterius vnda conturbet, ita ex totis orandum est visceribus, fratres carissimi, vt suæ prouidentia dextera cumulum sentinae in nobis interioris exhauriat. Aduersarius quippe diabolus qui contra humiles sæ-^{1. Pet. 5.} uiens, sicut leo rugiens circuit quem deuoret, non iam, vt cernimus, caulas circuit, sed ita valide in quibusdam ecclesiae necessariis membris dentes figit, vt nulli sit dubium, quia nisi vnanimiter fauente Domino cunctorum prouida pastorum turba concurrat, omne, quod absit, citius ouile dilaniet. Perpendite, fratres carissimi, quid e vicino subsequitur, cuius & in sacerdotibus erumpunt tam peruersa primordia. Quia enim iuxta est ille de quo scriptum est: *Ipse est rex super vniuersos filios superbiæ*, quod non ^{Iob. 41.} sine graui dolore dicere compellor, frater & coepiscopus noster Ioannes mandata dominica, apostolica præcepta, regulas patrum despiciens, eum per elationem præcurrere conatur in nomine. Vestrae autem beatitudini indicet omnipotens Deus, quam graui considerationis huius gemitu torqueor, quod ille quondam mihi modestissimus, ille omnibus dilectus, ille qui in eleemosynis, orationibus atque ieiuniis videbatur occupatus, ex eo in quo sedebat cinere, ex ea quam prætendebat humilitate, iactantiam sumpsit, ita vt vniuersa sibi tentet adscribere, & omnia quæ soli vni capiti cohærent, videlicet Christo, per elationem pompatici sermonis eiusdem Christi sibi studeat membra subiugare. Nec mirum, quod ille tentator qui initium omnis peccati scit esse superbiam, & tunc ea in primo homine ante omnia usus est, & nunc eam quibusdam hominibus ponit in fine virtutum, vt qui aliquatenus bonis vitæ studiis eius videbantur crudelissimas manus effugere, eis in ipsa meta boni operis, & in ipsa quodammodo apponat perfectionis conclusionem tendiculum. Vnde magnopere

Concil. Tom. 13.

Hhh ij

orandum est, & omnipotens Deus assiduis precibus implorandus, ut hunc a mente illius auertat errorem, hoc ab unitate atque humilitate ecclesiæ malum superbiæ, & confusionis amoveat. Et fauente Domino omnibus viribus concurrendum atque prouidendum, ne in vnius veneno sermonis viuentia in Christi corpore membra moriantur. Si enim hoc dici licenter permittitur, honor patriarcharum omnium negatur. Et cum fortasse is in errore perit, qui vniuersalis dicitur, nullus iam episcopus remansisse in statu veritatis inuenitur. Obtestor ergo ut constanter ac sine præiudicio seruetis sicut accepistis ecclesias, & nihil sibi in vobis hæc tentatio diabolicæ vsurpationis adscribat. State fortes, state securi, scriptaque cum vniuersalis nominis falsitate nec dare vnquam, nec suscipere præsumatis. Omnes episcopos curæ vestræ subiectos ab huius elationis iniquatione prohibere, ut vniuersæ vos ecclesiæ patriarchas non solum in bonis operibus, sed etiam in veritatis auctoritate cognoscant. Si qua autem forsitan aduersa subsequuntur, vnanimiter persistentes, etiam moriendo debemus ostendere, quia in damnando generalitatis nomine nostrum specialiter aliquid non amamus. Dicamus cum Paulo: *Mihi viuere Christus est, & mori lucrum.* Audiamus quod primus omnium pastorum dicit: *Si quid patiamini propter iustitiam, beati eritis.* Mihi enim credite, quia honorem, quem pro prædicanda veritate suscepimus, si necessitatis causa exigat, securius pro eadem veritate relinquimus quam tenemus. Pro me autem, sicut vestram carissimam beatitudinem decet, orate; ut hoc quod vobis loqui audeo, operibus ostendam.

Philipp. 1.
1. Pet. 3.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM EPISCOPVM ANTIOCHENVM.

Congratulatur de reuersione eius.

Gregorius Anastasio episcopo Antiocheno.

Luc. 2.

GLORIA in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: quia magnus ille fluuius, qui quondam a rentia Antiochiæ saxa reliquerat, tandem ad proprium alueum reuersus, & subiectas & iuxta positas valles rigat, ut

& vnum tricesimum, & aliud sexagesimū, aliud vero centesimum fructum ferat. Iam nunc dubium non est, multos in eius vallibus animarum flores excrescere, eosque ad maturos vsque fructus per linguæ vestræ fluentia peruenire. Vnde omnipotenti Deo debitam laudem cordis atque oris vocibus ex omnibus medullis reddimus, & in vestra beatitudine non vobis tantummodo, sed omnibus qui vobis subiacent, congaudemus. Suscepi vero epistolas dulcissimæ mihi atque suauissimæ sanctitatis vestræ, ipsum, vt ita dicam, laborem * sudantes. Et quidem scio, quod post illa quietis culmina, in quibus secreta cælestia cordis tangebamus manu, graue valde sit exteriora tolerare. Sed memento quia apostolicam sedem regis, & dolorem citius temperas: quoniam omnibus omnia factus es. In libris Regum, ^{1. Paral. 12.} sicut perfecta vestra sanctitas nouit, quidam describitur, qui vtraque manu pro dextera utebatur. In quare ego de dulcissimo atque sanctissimo dudum patrono domno meo Anastasio dubius non sum, quia dum terrena opera ad cælestem vtilitatem pertrahit, in vsum dextræ vertit sinistram: vt & cælestis intentio opus suum videlicet dextra peragat, & cura temporalium dum ad iustitiæ vtilitatem ducitur, ad fortitudinem dextræ sinistra permutetur. Et quidem hæc esse sine graui labore & tædio nequaquam possunt. Sed recordemur labores præcedentium, & dura non erunt quæ toleramus. *Per multas enim tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Et supra modum grauati sumus, supra virtutem, ita vt & nos tæderet viuere. Sed & ipsi in nobis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis.* ^{1. Cor. 1. Act. 14. Rom. 8.} Et tamen non sunt condignæ passionēs huius temporis ad superuenientem gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Quomodo igitur sine labore transire possumus æstum huius sæculi, nos infirmæ oues, in quo grauiter sudasse nouimus & arietes? Quantas vero in hac terra tribulationes de Longobardorum gladiis, de iniquitatibus iudicum, de insolentia atque importunitate causarum, de cura subiectorum, de molestia etiam corporis quam patior, explere nec calamo nec lingua sufficio. De quibus & si qua breuiter possum loqui, dubito ne vestræ sanctissimæ caritati, dum de suis tribulationibus affligitur, etiam meas augeam. Sed omnipotens Deus, & suæ largitate pietatis sanctissimæ ve-

stræ beatitudinis mentem omni consolatione repleat, & indignum me aliquando ab his quæ patior malis quiescere pro vestra intercessione concedat. Amen. Gratia. Quæ videlicet verba de scriptis vestris accepta, idcirco in meis epistolis pono, vt de sancto Ignatio vestra beatitudo cognoscat, quia non solum vester est, sed etiam noster. Sicut enim magistrum eius apostolorum principem habemus communem, ita quoque eiusdem principis discipulum nullus nostrum habeat priuatum. Benedictionem autem vestram qua debuimus mente suscepimus, bene redolentem, bene sapientem. Et omnipotenti Deo gratias agimus, quia & odora sunt & sapor a quæ agitis, quæ dicitis, quæ datis. De vita igitur vestra dicamus pariter, dicamus omnes: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

Luc 2.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM.

De pace sanctæ ecclesiæ ab eo per vniuersalis nomen turbata. De Synodo per Pelagium papam cassata. Exemplum proponit diaboli contra Deum superbientis. Et de superbia eius nimia.

Gregorius Ioanni episcopo Constantinopolitano.

Ioan. diac.
libro 3. cap.
54.

Eo tempore quo fraternitas vestra in sacerdotalem honorem prouecta est, quantam ecclesiarum pacem atque concordiam inuenerit recolit. Sed quo ausu, quoque tumore, nescio nouum sibi conata est nomen arripere, unde omnium fratrum corda potuissent ad scandalum peruenire. Qua in re vehementer admiror, quia ne ad episcopatum venire potuisses, fugisse velle te memini: quem tamen adeptum ita exercere desideras, ac si ad eum ambizioso desiderio cucurrisses. Qui enim indignum te esse fatebaris, vt episcopus dici debuisses, ad hoc quandoque perductus es, vt despectis fratribus episcopus appetas solus vocari. Et quidem hac de re sanctæ memoriæ decessoris mei Pelagii graua ad sanctitatem vestram scripta transmissa sunt. In quibus Synodi, quæ apud vos de fratris quondam & confacerdotis nostri Gregorii causâ congre-

gata est, propter nefandum elationis vocabulum, acta dissoluit: & archidiaconum, quem iuxta morem ad vestigia dominorum transmiserat, Missarum vobiscum solennia celebrare prohibuit. Post eius vero obitum, cum indignus ego ad ecclesiæ regimen adductus sum, & ante per alios responsales meos, & nunc per communem filium meum Sabinianum diaconum alloqui fraternitatem vestram, vt a tali se præsumptione compesceret, non equidem scripto, sed nudo sermone curauit. Et si emendari nollet, eum Missarum solennia cum fraternitate vestra celebrare prohibui, vt sanctitatem vestram prius sub quadam verecundiæ reuerentia pulsarem; quatenus si emendari nefandus ac profanus tumor verecunde non posset, tunc ad ea debuisset quæ sunt districta atque canonica perueniri. Et quia refecanda vulnera prius leui manu palpanda sunt; rogo, deprecor, & quanta possum dulcedine exposco, vt fraternitas vestra cunctis sibi adulantibus, atque erroris nomen deferentibus contradicat, nec stulto ac superbo vocabulo appellari consentiat. Vere enim flens dico, atque ex intimo viscerum dolore peccatis meis deputo, quod ille meus frater nuncusque ad humilitatem reduci non valuit, qui ad hoc in episcopatus gradu constitutus est, vt aliorum animas ad humilitatem reducat: quod ille, qui veritatem docet alios, semetipsum docere, nec me quoque deprecante consensit. Perpende, rogo, quia in hac præsumptione temeraria pax totius turbatur ecclesiæ, & gratiæ contradicitur communiter omnibus effusæ; in qua nimirum ipse tantum crescere poteris, quantum penes temetipsum decreueris, tantoque maior efficeris, quanto te a superbi & stulti vocabuli vsurpatione restringis, atque intantum proficis, in quantum tibi non studueris derogando fratribus arrogare. Humilitatem ergo, frater carissime, totis visceribus dilige, per quam cunctorum fratrum concordia, & sanctæ vniuersalis ecclesiæ vnitas valeat custodiri. Certe Paulus apostolus cum audiret quosdam dicere: *Ego sum Pauli, ego Apollo, ego vero Cephæ*, ^{1. Cor. 1.} hanc dilacerationem corporis dominici, per quam membra eius aliis quodammodo se capitibus sociabant, vehementissime perhorrescens exclamauit, dicens: *Numquid* ^{Ibidem.} *Paulus pro vobis crucifixus est: aut in nomine Pauli baptizati*

estis? Sic ergo ille membra dominici corporis certis extra Christum quasi capitibus, & ipsis quidem apostolis subiici particulariter euitauit: tu quid Christo vniuersalis sanctæ ecclesiæ capiti in extremi iudicii es dicturus examine, qui cuncta eius membra tibimet conaris vniuersalis appellatione supponere? Quis, rogo, in hoc tam peruerso vocabulo, nisi ille ad imitandum proponitur, qui despectis angelorum legionibus secum socialiter constitutis, ad culmen conatus est singularitatis erumpere, vt & nulli subesse, & solus omnibus præesse videretur? Qui etiam dixit:

Isa. 14.

In cælum conscendam: super astra cæli exaltabo solium meum. Sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Quid enim fratres tui omnes vniuersalis ecclesiæ episcopi, nisi astra cæli sunt? Quorum vita simul & lingua inter peccata erroresque hominum quasi inter noctis tenebras lucent. Quibus dum cupis temetipsum vocabulo elationis præponere, eorumque nomen tui comparatione calcare, quid aliud dicis, nisi: In cælum conscendam: super astra cæli exaltabo solium meum?

An non vniuersi episcopi nubes sunt, qui & verbis prædicationis pluunt, & bonorum operum luce & miraculis coruscant? Quos dum vestra fraternitas despiciens sub se premere conatur, quid aliud dicit, nisi hoc quod ab antiquo hoste dicitur: *Ascendam super altitudinem nubium*? Quæ cuncta ego cum flens conspicio, & occulta Dei iudicia pertimesco, augentur lacrymæ, gemitus se in meo corde non capiunt, quod ille vir sanctissimus domnus Ioannes, tantæ abstinentiæ, atque humilitatis, suorum familiarium seductione linguarum ad tantam superbiam erupit, vt in appetitu peruersi nominis illi esse conetur similis, qui dum superbe esse similis Deo voluit, etiam donatæ similitudinis gratiam amisit, & ideo veram beatitudinem perdidit, quia falsam gloriam quæsiuit. Certe Petrus apostolus primum membrum sanctæ & vniuersalis ecclesiæ est. Paulus, Andreas, Ioannes, quid aliud quam singulare sunt plebium capita? & tamen sub vno capite omnes membra sunt ecclesiæ. Atque, vt cuncta breui cingulo locutionis adstringā, sancti ante legem, sancti sub lege, sancti sub gratia, omnes hi perficientes corpus Domini, in membris sunt ecclesiæ constituti, & nemo se vnquam vniuersalem vo-

care

care voluit. Vestra autem sanctitas agnoscat quantum apud se tumeat, quæ illo nomine vocari appetit, quo vocari nullus præsumpsit, qui veraciter sanctus fuit. Numquid non, sicut vestra fraternitas nouit, per venerandum Calchedonense Concilium huius apostolicæ sedis antistites, cui Deo disponente deferuio, vniuersales oblato honore vocati sunt? Sed tamen nullus vnquam tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit: ne si sibi in pontificatus gradu gloriâ singularitatis arriperet, hanc omnibus fratribus denegasse videretur. Sed hæc scio, quia vestræ sanctitati ab illis oriuntur, qui vobis deceptiosa familiaritate deferuiunt: contra quos peto, vt vestra fraternitas solerter inuigilet, nec se eorum verbis fallendum præbeat. Tanto enim maiores hostes credendi sunt, quanto magis laudibus adulantur. Relinque tales, etsi omnino decepturi sunt, saltem terrenorum hominum & non sacerdotum corda decipiant. *Sine mortuos sepelire mortuos suos.* Vos autem cum Propheta dicite: *Auertantur statim erubescetes, qui dicunt mihi, euge, euge.* Et rursus: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Vnde & bene quidam sapiens admonet: *Multi sint pacifici tui, consiliarius autem sit vnus tibi de mille. Corrumunt enim bonos mores colloquia mala.* Antiquus enim hostis cum robusti cor irrumperere non valet, subiectas & infirmas personas quærit, & quasi contra alta mœnia scalis apposisit ascendit. Sic Adam per subiectam mulierem decepit. Sic beato Iob, cum filios occidit, infirmam mulierem reliquit, vt qui eius cor per se minime poterat, saltem si posset per mulieris verba penetraret. Quicumque ergo iuxta vos infirmi, ac sæculares sunt, in sua semper persuasione atque adulatione frangantur: quia inde æternas Dei inimicitias pariunt, vnde ipsi peruersi amatores videntur. Certe olim clamabatur per apostolū Ioannem: *Filioli, nouissima hora est, secundum quod Veritas prædixit. Pestilentia & gladius per mundum sæuit, gentes insurgunt in gentes, terra concutitur, orbis cum habitatoribus suis terra dehiscente sorbetur. Omnia enim quæ prædicta sunt, sunt. Rex superbiæ prope est, & quod dici nefas est, sacerdotum est præparatus exitus: quia ceruici militant elationis, qui ad hoc positi fuerant vt ducatum præberent humilitatis.* Sed hac in re, etiamsi nostra

lingua minime contradicat, illius virtus contra elationem in ultionem erigitur, qui superbiæ vitio per semetipsum specialiter aduersatur. Hinc enim scriptum est: *Jacob. 4. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Hinc rursus dicitur: *Immundus est apud Deum qui exaltat cor.* Hinc contra superbientem hominem scriptum est: *Quid superbis terra, & cinis?* Hinc per semetipsam Veritas dicit: *Omnis qui se exaltat humiliabitur.* Quæ ut nos ad viam vitæ per humilitatem reduceret, in semetipsa dignata est quod nos admonet demonstrare, dicens: *Discite a me quia mitis sum & humilis corde.* Ad hoc namque Vnigenitus Dei Filius formam infirmitatis nostræ suscepit: ad hoc inuisibilis, non solum visibilis, sed etiam despectus apparuit: ad hoc contumeliarum ludibria, illusionum probra, passionum tormenta tolerauit, ut superbum non esse hominem doceret humilis Deus. Quanta igitur humilitatis virtus est, propter quam solam veraciter edocendam, is qui sine æstimatione magnus est, usque ad passionem mortis factus est paruus? Quia enim originem perditionis nostræ se præbuit superbia diaboli, instrumentum redemptionis nostræ inuenta est humilitas Dei. Hostis quippe noster inter omnia conditus, videri supra omnia voluit elatus. Redemptor autem noster magnus manens supra omnia, fieri inter omnia dignatus est paruus. Quid ergo nos episcopi dicimus, qui honoris locum ex Redemptoris nostri humilitate suscepimus, & tamen superbiam hostis ipsius imitatur? Ecce nouimus creatorem nostrum de suæ celsitudinis culmine, ut humano generi daret gloriam, descendisse, & nos de infimis creati, de fratrum minoratione gloriam querimus. Humiliauit se usque ad nostrum puluerem Deus, & in cælos os suum ponit, & super terram lingua pertransit puluis humanus, & non erubescit: non metuit extolli homo putredo, & filius hominis vermis. Reducamus ad animum, frater carissime, hoc quod per sapientissimum Salomonem dicitur: *Ante tonitruum præibit coruscatio, & ante ruinam exaltabitur cor.* Vbi e diuerso subiungitur: *Ante gloriam humiliabitur.* Humiliemur ergo in mente, si ad solidam conamur venire celsitudinem. Nequaquam per elationis fumum oculi cordis obscurentur, qui quanto magis excreuerit, tanto celerius euanescit. Pensemus quid nos præ-

Job. 25.

Esl. 32.

cepta admoneant Redemptoris nostri dicentis: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Hinc etiam per prophetam dicit: *Super quem requiescet Spiritus meus, nisi super humilem & quietum, & tremmentem sermones meos?* Certe cum Dominus ad humilitatis viam adhuc infirmantium discipulorum corda reduceret, dixit: *Si quis vult inter vos primus esse, erit omnium minimus.* Qua in re aperte cognoscitur, quoniam ille veraciter sublimis est, qui in suis cogitationibus humiliatur. Formidemus ergo in illorum numerum adscribi, qui primas in synagogis cathedras quærunt, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Quo contra discipulis Dominus dicit: *Vos autem nolite vocari Rabbi: unus enim magister vester est, vos autem omnes fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester.* Quid ergo, frater carissime, in illo terribili examine venientis iudicis dicturus es, qui non solum pater, sed etiam generalis pater in mundo vocari appetis? Caueatur ergo maiorum praua suggestio, fugiatur omnis instigatio diaboli. Oportet quidem ut veniant scandala: verumtamen vae homini illi per quem scandalum venit. Ecce ex hoc nefando elationis vocabulo ecclesia scinditur: fratrum omnium corda ad scandalum prouocantur. Numquidnam mente excidit quod Veritas dicit: *Qui scandalizauerit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris?* Scriptum vero est: *Caritas non quærit quæ suæ sunt.* Ecce vestra fraternitas sibi arrogat etiam aliena. Rursus scriptum est: *Honore inuicem præuenientes.* Et tu conaris eum omnibus tollere, quem tibi illicite desideras singulariter vsurpare. Vbi est, frater carissime, quod scriptum est: *Pacem habete cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum?* Vbi est quod scriptum est: *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur?* Considerare vos conuenit, ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur, & per illam coinquentur multi. Quod tamen si considerare negligimus, contra tantæ elationis tumorem iudicia superna vigilabunt. Et nos quidem in quos talis tantaque per ausum nefariû culpa committitur, seruamus quod Veritas præcepit, dicens: *Si peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit,*

adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: quod si non audierit eos, dic ecclesiæ. Si autem ecclesiæ non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Ego itaque per responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc quod in tota ecclesiâ peccatur corripere studui: nunc per meipsum scribo. Quidquid facere humiliter debui non omisi. Sed si in mea correptione despicior, restat ut ecclesiâ debeam adhibere. Hæc itaque dicens, omnipotens Deus fraternitati vestræ indicet, quanto circa vos amore constringor; quantumque in hac causâ non contra vos, sed pro vobis lugeo. In qua tamen præceptis evangelicis, institutionibus Canonum, utilitatibus fratrum personam præponere non possum, nec eius quem multum amo. Scripta autem sanctitatis vestræ dulcissima atque suavissima de causâ presbyterorum Ioannis & Athanasii suscepi, de qua vobis in subsequen- tibus domino adiuuante respondebo, quia sub tantis tribulationibus circumfusus barbarorum gladiis premor, ut, non dico multa tractare, sed mihi respirare vix liceat. Data Kalendis Ianuarii indictione xiii.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD SABINIANVM DIACONVM.

De superbia Ioannis episcopi vitanda.

Gregorius Sabiniano diacono.

Ioan. diac.
lib. 3. cap.
55.

DE causâ fratris nostri viri reuerendissimi Ioannis episcopi Constantinopolitani duas epistolas facere nolui. Sed vna breuiter facta est, quæ vtrumque habere videretur admixtum, id est, & rectitudinem & blandimentum. Tua itaque dilectio eam epistolam, quam nunc direxi, propter voluntatem imperatoris dare studeat. Nam de subsequenti talis alia transmittitur, de qua eius superbia non latetur. Ad hoc enim usque peruenit, ut sub occasione Ioannis presbyteri gesta huc transmitteret, in quibus se pene per omnem versum οἰκουµενικὸν patriarcham nominaret. Sed spero in omnipotentem Deum, quia hypocrisis illius superna maiestas soluet. Miror autem quomodo dilectionem tuam fallere potuit, ut permitteres domno

imperator persuaderi, quatenus ad me sua scripta de hac causa transmitteret, in quibus admoneretur ut cum eo pacem habere debuisset. Qui si iustitiam tenere vult, illum debuit admonere ut se a superbo vocabulo compesceret, & protinus inter nos pax fieret. Tamen qua id calliditate a prædicto fratre nostro Ioanne factum sit, minime suspicor pensasti. Idcirco enim hoc ille fecit ut audiretur dominus imperator, & ille in sua vanitate confirmatus esse videretur; aut non a me audiretur, & eius animus contra me irritaretur. Sed nos rectam^{* fort. viā} vitam tenemus, nihil in hac causa aliud nisi omnipotentem Dominum metuentes. Vnde tua dilectio in nullo trepidet. Omnia quæ in hoc sacculo videt^{* fort. acta} alta esse contra veritatem, pro veritate despicit; in omnipotentis Dei gratia atque beati Petri apostoli adiutorio confidat. Vocem Veritatis recolat dicentis: *Maiores est qui in cælis est, quam qui in mundo*, & in hac causa ^{Ioan. 14.} quidquid agendum est cum summa auctoritate agat. Postquam enim defendi ab inimicorum gladiis nullo modo possumus, postquam pro utilitate reipublicæ argentum, aurum, mancipia, vestes perdidimus, nimis ignominiosum est ut per eos etiam fidem perdamus. In isto enim scelesto vocabulo consentire, nihil est aliud quam fidem perdere. Vnde sicut tibi iam transactis epistolis scripsi, nunquam cum eo procedere præsumas.

EPISTOLA XL.
GREGORII PAPÆ I.
AD THEODORVM MEDICVM.

Gratias refert de pecunia pauperibus transmissa.

Gregorius Theodoro medico.

EGO omnipotenti Deo gratias ago, quia eorum qui se vicissim veraciter diligunt loca animi non diuidunt. Ecce enim, dulcissime & gloriosissime fili, longe a vobis distamus corpore, & tamen præsentibus vobis existimus caritate. Hoc vestra opera, hoc scripta testantur, hoc de præsentibus expertus sum, hoc de absentibus vestra gloria recognosco. Hoc vos & hominibus amabiles, & omnipotenti Deo dignos in perpetuum faciat. Quia enim virtutum mater est caritas, idcirco bonos operum fructus profertis,

l i i i j

quia ipsam eorumdem fructuum in mentē radicem tene-
tis. Ea autem quæ in redemptionem captiuorum Deo
vobis inspirante transmisistis, latus, fateor, & tristis acce-
pi. Latus videlicet vobis, quos de præparanda mansione
cælestis patriæ cogitare cognoui; tristis vero vehementer
mihi, qui super curam rerum sancti Petri apostoli, adhuc
etiam de rebus dulcissimi filii mei domni Theodori ratio-
nes positurus sum: solícite an negligenter eas expenderim,
requirendus vado. Omnipotens autem Deus, qui men-
ti vestræ suæ misericordiæ viscera infudit, qui vobis soli-
cite cogitare concessit hoc quod de Salvatore nostro per
egregium prædicatorem dicitur: *Quia pro nobis egenus factus*
est, cum diues esset, in eiusdem Saluatoris aduentu vos virtu-
tibus diuites ostendat, ab omni culpa liberos assistere fa-
ciat, & pro terrenis cælestia, pro transitoriis gaudia vobis
æterna concedat. Hoc autem quod pro vobis agi apud sa-
cratissimum corpus sancti Petri apostoli scribitis, cer-
tum tenete, quia etsi lingua vestra taceat, fieri caritas ve-
stra iubet. Sed vtinam digni simus, qui pro vobis orare de-
beamus. Quia vero dignus ego non sum, non ambigo:
sed multi hic digni sunt, qui ex oblatione vestra ab hosti-
bus redimuntur, & fideliter nostro creatori deseruiunt,
de quibus hoc egistis quod scriptum est: *Abconde eleemo-*
synam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit. Sed quia ille plus
diligat, qui plus præsumit; erga dulcissimam mentem
gloriosissimi filii mei domini Theodori habeo aliquam
querelam; quia donum ingenii, donum rerum, donum
misericordiæ atque caritatis a sancta trinitate percepit, sed
tamen sæcularibus indefinenter causis adstringitur, assidu-
is processionibus occupatur, & quotidie legere negligit
verba Redemptoris sui. Quid est autem scriptura sacra, ni-
si quædam epistola omnipotentis Dei ad creaturam suam?
Et certe sicubi esset gloria vestra alibi constituta, & scri-
pta terreni imperatoris acciperet, non cessaret, non quie-
sceret, somnum oculis non daret, nisi prius quid sibi im-
perator terrenus scripisset agnouisset. Imperator cæli,
Dominus hominum & angelorum, pro vita tua tibi suas
epistolas transmisit; & tamen, gloriose fili, easdem epi-
stolas ardentem legere negligis. Stude ergo, quæso, & quo-
tidie creatoris tui verba meditare. Disce cor Dei in verbis

2. Cor. 8.

Ecclesi. 29.

Dei, vt ardentius ad æterna suspires, vt mens vestra ad cælestia maioribus desideriis accendatur. Tanto enim tunc maior ei erit requies, quanto modo ab amore conditoris sui requies nulla fuerit. Sed ad hæc agenda infundat vobis omnipotens Deus consolatorem Spiritum. Ipse mentem vestram sua præsentia impleat, & implendo leuet. De me autem cognoscite, quia multas hic & innumeras amaritudines patior. Sed ago omnipotenti Deo gratias, quia minus affligor valde, quam mereor. Carissimum autem filium meum susceptum vestrum domnum Narsetem gloriæ vestræ commendo. Quem quidem scio commendatum in omnibus habetis; sed facere vos rogo quod facitis, vt dum peto quod fieri video, mercedi vestræ me petendo subiungam. Præterea excellentiæ vestræ benedictionem ea qua transmissa est caritate suscepi. Vnam vero anatem cum duobus paruulis Atticis pro vestri amoris gratia transmittere præsumpsi, vt quotiens ad respiciendum eam vester oculus ducitur, memoria etiam mei inter occupationes tumultusque causarum in animum vestrum reuocetur.

EPISTOLA XLI.

GREGORII PAPÆ I.

AD LUMINOSVM ABBATEM,

Scribit omnia grauamina a monasterio illius auferenda.

Gregorius Luminoso abbati monasterii sancti Thomæ de Arimino.

PETITIONEM tuam congregationisque tuæ libenter suscepimus, secundum statuta patrum iurisque formam tuis precibus accommodantes effectum. Castorio fratri & coepiscopo nostro nostra præceptione transmissa est epistola, successoribusque eius, & a te monasterioque tuo cunctam lationis funditus abstulimus potestatem, vt nec vltra in vestro versetur grauamine, nec monasterii res describat, nec publica illic debeat esse processio: illa videlicet ei iurisdictione relicta, vt in defuncti abbatis locum alium, quem dignum communis consensus congregationis elegerit, debeat ordinare. His autem ita perfectis, in Dei opere estote solliciti, & assidue operam orationi da-

te, ne non videatur magis vobis quæsitæ mentis in oratione securitas, sed male, quod absit, degentibus episcopalis euitata districtio.

EPISTOLA XLII.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEONTIVM EPISCOPVM ARIMINENSEM.

De visitatione Ariminensi melius procuranda.

Gregorius Leontio episcopo visitatori Ariminensis ecclesiæ.

Iuo p. 7. c.
12. & 13.
Grat. 18. q.
2. cap. 6.

CLERO Ariminensis ecclesiæ, cuius visitator es, conquerente, comperimus quod, remotis omnibus clericis, fraternitas tua hominibus suis patrimonii eius gubernationem ceterasque vtilitates commiserit peragendas. Quod si ita est, querelam eiusdem cleri ineptam esse non credimus. Ea de re his te hortamur affatibus, vt omnia quæ ad superscriptam ecclesiam pertinent, per proprios eius homines, quos ipse præuideris, siue per diaconum latorem præsentium gubernari agique disponas, vt nullæ eis aduersum te iusta murmurandi relinquatur occasio. Si vero quædam de eis infidelitatis est fortasse suspicio, cum eis quoque homines tuos in actione constitue, vt alterna erga se sollicitudine debeant esse custodes, rationes tibi modis omnibus posaturi. Quidquid vero de redditibus ecclesiæ ipsius accesserit, quatuor iuxta consuetudinem oportet fieri portiones, vnam scilicet, quæ clero præbenda sit, aliam quæ pauperibus. De reliquis autem duabus partibus tres fieri volumus. Vnam fartis tectis profuturam, aliam pro sustentatione sua Castorio proprio episcopo dirigendam, reliquam tibimet retinendam. Si quis igitur in superscriptæ ecclesiæ clero dignus fuerit presbyter, vel diaconus, siue in gradu alio, ordinari, liberam habebis ex nostra auctoritate eum promouendi licentiam. In lucrandis ergo animabus inuigila, circa clerici rectitudinem esto sollicitus. Vtilitates ecclesiæ, cuius visitationem geris, iniuste perire vel deteriorari nulla surreptione permittas; ne, quod absit, & apud Deum perpetui labem periculi, & apud nos reatum culpæ pollis incurrere. Comperimus præterea aliquid te annonæ de publico consequi, & hac ex re verecundia comprimi, atque in causis ecclesiæ, vel

defen-

defensione pauperum, vt congruit, non esse efficacem. Propterea abstinendum est ab hoc quod verecundiam incutit, & stipendiis, quæ de ecclesia consequeris, debes esse contentus: nam si aliter facere post nostram adhortationem volueris, aliam de te æstimationem habebimus; quippe qui commissos tibi auaritiæ militare doces, quos sufficientibus stipendiis instituis non esse contentos.

EPISTOLA XLIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CASTORIVM EPISCOPVM ARIMINENSEM.

Vt Luminoso abbati eiusque monasterio nullam inquietudinem faciat.

Gregorius Castorio episcopo Ariminensi.

LUMINOSVS abbas monasterii sanctorum Andreae & Thomæ, in Ariminensi ciuitate constituti, quas nobis lacrymabiliter preces effuderit, inditæ textus petitionis informat. Pro qua re fraternitatem tuam hortamur, vt obeunte abbate monasterii ipsius, ecclesia tua in describendis prouidendisque acquisitis, acquirendisque eiusdem monasterii rebus, nulla se occasione permisceat. Abbatem vero eidem monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque actibus monasticæ disciplinæ communi consensu congregatio tota poposcerit, te volumus ordinare. Missas autem illic publicas per episcopum fieri omnimodo prohibemus, ne in seruorum Dei secessibus popularibus occasio præbeatur vlla conuentibus, & simpliciores ex hoc animas plerumque, quod absit, in scandalum trahat; frequentior quoque introitus mulieribus arceatur. Hanc autem scriptorum nostrorum paginam omni in futuro tempore a te, vel post te episcopis ordinandis, firmam statuimus illibatamque seruari, vt & tua ecclesia, iuuante Domino, suo tantummodo sit iure contenta, & monasterium illud nulli vltius aliqua ratione generali canonicæ iurisdictioni deseruiens, remotis vexationibus ac cunctis grauaminibus, diuinum opus cum summa animi deuotione perficiat. Mense Iulii, indictione XIII.

Menſe Iulii, indiſtione tertiadecima.

EPISTOLA XLIV.

Gefſta Synodi habitæ a beato Gregorio papa tempore Mauricii Auguſti in vrbe Roma.

REGNANTE in perpetuum Domino noſtro Ieſu Chriſto, temporibus piſſimi ac ſereniſſimi dominorum Mauricii, & Tiberii, & Theodoſii Auguſtorum eiufdem domini, imperio Mauricii anno* tertiodecimo, indiſtione tertiadecima, quinto die menſis Iulii: Gregorius papa coram ſanctiſſimo beati Petri corpore, cum epiſcopis omnibus ac Romanæ eccleſiæ preſbyteris reſidens, aſtantiſus diaconibus & cuncto clero, dixit: In ſancta Romana eccleſia, cui diuina diſpenſatio præeſſe me voluit, dudum conſuetudo eſt valde reprehendiſſilis exorta, vt quidam ad ſacri altaris miniſterium cantores eligantur, & in diaconatus ordine conſtituti modulationi vocis inſeruiant, quos ad prædicationis officium eleemoſynarumque ſtudium vacare congruebat. Vnde fit plerumque, vt ad ſacrum miniſterium dum blanda vox quæritur, quæri congrua vita negligatur, & cantor miniſter Deum moribus ſtimulet, cum populum vocibus delectat. Qua in re præſenti decreto conſtituo, vt in hac ſede ſacri altaris miniſtri cantare non debeant, ſolumque euangelicæ lectionis officium inter Miſſarum ſolennia exoluant; pſalmos vero ac reliquas lectiones cenſeo per ſubdiaconos, vel, ſi neceſſitas fuerit, per minores ordines exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum meum venire tentauerit, anathema fit. Et omnes reſponderunt: Anathema fit. Verecundum mos torporem indiſcretionis inuoluit, vt huius ſedis pontificibus ad ſecreta cubiculi ſeruitia laici pueri ac ſæculares obſequantur, & cum paſtoris vita eſſe diſcipulis ſemper debeat in exemplo, plerumque clerici qualis in ſecreto fit vita ſui pontificis neſciunt, quam tamen, vt dictum eſt, pueri ſciunt ſæculares. De qua re præſenti decreto conſtituo, vt quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi, miniſterio cubiculi pontificalis obſequantur; vt iſ qui in loco eſt regiminis, habeat teſtes tales, qui vitam eius in ſecreta conuerſatione videant, & ex viſione ſedula exemplum pro-

Iuo p. 2. c.
79. Anſlib.
7. cap. 79.

* lege de-
cimo,

fectus fumant. Consuetudo noua in ecclesia hac & valde reprehensibilis erupit, vt cum rectores eius patrimonii vrbana vel rustica pradia iuri illius competere posse suspicantur, fiscali more titulos imprimant, atque hoc quod competere pauperibus aestimant, non iudicio sed manibus defendant. Et cum per pradicatores suos Veritas dicat: *Nihil per contentionem*, etiam ipsum litigiosam contentio-
 nis malum transcendunt, & res quaelibet, cum aestimatur ecclesiam posse competere, per vim tenetur. Proinde praesenti decreto constituo, vt si quis ecclesiasticorum vnquam titulos ponere siue in rustico, siue in vrbano pradio sua sponte praesumpserit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. Is autem qui ecclesiam praest, si hoc vel ipse fieri praeeperit, vel sine sua praeeptione factum digna punire animaduersione neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. Sicut indignos nos pro beati Petri apostoli reuerentia mens fidelium veneratur; ita nostram infirmitatem decet semetipsam semper agnoscere, & impense sibi venerationis onera declinare. Ex amore quippe fidelium huius sedis rectoribus mos vltima meritum erupit, vt cum eorum corpora humanda deferuntur, haec dalmaticis contegant, easdem dalmaticas pro sanctitatis reuerentia sibi met partiendas populus scindat, & cum adsint multa a sacris corporibus apostolorum martyrumque velamina, a peccatorum corpore sumitur, quod pro magna reuerentia reseruatur: de qua re praesenti decreto constituo, vt feretrum quo Romani pontificis corpus ad sepeliendum ducitur, nullo tegmine veletur. Quam decreti mei curam gerere, sedis huius presbyteros ac diaconos censeo. Si quis vero ex eorum ordine haec curare neglexerit, anathema sit. Et responderunt omnes: Anathema sit. Antiquam patrum regulam sequens, nihil vnquam de ordinationibus accipiendum esse constituo, neque ex datione pallii, neque ex traditione charitarum, neque ex ea quam noua per ambitionem simulatio inuenit appellatione pastelli. Quia enim ordinando episcopo pontifex manum imponit, euangelicam vero lectionem minister legit, confirmationis autem eius epistolam notarius scribit, sicut pontificem non decet manum quam imponit vendere, ita minister vel nota-

Grat. 16. q.
6. c. 1. Poly.
lib. 4. tit. 8.

Philipp. 2.

Idem Greg.
in Syn. Ro.
c. 5. luo l. 3.
tit. 2. c. 7.
& p. 5. cap.
109. Ansel.
lib. 6. c. 83.
Grat. 1. q.
7. c. 58.

rius non debet in ordinatione eius vocem suam vel calumnum venumdare. Pro ordinatione vero, vel pallio, seu cartis atque pastello, eundem qui ordinandus, vel ordinatus est, omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus si quis hinc aliquid commodi appellatione exigere vel deferre forte præsumpserit, in districto Dei omnipotentis examine reatu subiacebit. Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus post acceptas cartas & pallium aliquid cuiuslibet ex clero gratiæ tantummodo causa dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus; quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non processit. Multos de ecclesiastica, seu sæculari familia, nouimus ad omnipotentis Dei seruitium festinare, ut ab humana seruitute liberi in diuino seruitio valeant familiares in monasteriis conuersari: quos si passim dimittimus, omnibus fugiendi ecclesiastici iuris dominium occasionem præbemus: si vero festinantes ab omnipotentis Dei seruitio incaute retinemus, illi inuenimur negare quædam qui dedit omnia. Vnde necesse est, ut quisquis ex iuris ecclesiastici vel sæcularis militiæ seruitute ad Dei seruitium conuerti desiderat, probetur prius in laico habitu constitutus: & si mores eius atque conuersatio bono desiderio eius testimonium ferunt, absque retractatione seruire in monasterio omnipotenti Domino permittatur, ut ab humano seruitio liber recedat, qui in diuino obsequio districtiorem appetit seruitutem.

Ibidem dist.
54. cap.
Multos.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Gregorius Dei gratia episcopus his decretis subscripsit.
 Marinianus episcopus ciuitatis Rauennæ subscripsit.
 Paulus episcopus ciuitatis Nepefinensis.
 Ioannes episcopus ciuitatis Surrentinæ.
 Gratianus ciuitatis Numentanæ.
 Ioannes episcopus ciuitatis Falerinæ.
 Agnellus episcopus ciuitatis Tarracinensis.
 Romanus episcopus ciuitatis * Blettanæ.
 Dominicus episcopus ciuitatis Centumcellensis.
 Pelagius episcopus ciuitatis Anagninæ.
 Felix episcopus ciuitatis Portuensis.
 Ioannes episcopus ciuitatis Veliternæ.
 Candidus episcopus ciuitatis Fulginienensis.

Dist. 96. c. 1.

* fort. Blet-
tanæ.

EPISTOLARVM LIBER IV. 445

Luminosus episcopus ciuitatis Ferentinæ.
 Baldinus episcopus ciuitatis Rosellanæ.
 Secundinus episcopus ciuitatis Tauromeniæ.
 Martianus episcopus ciuitatis Ferenfis.
 Homobonus episcopus ciuitatis Albanensis.
 Dominicus episcopus ciuitatis Vtriculanæ.
 Constantius episcopus ciuitatis Narniensis.
 Fortunatus episcopus ciuitatis Neapolitanæ.
 Anastasius episcopus ciuitatis Tiburtinæ.
 Proculus episcopus ciuitatis Prænestinæ.

SVBSCRIPTIONES PRESBYTERORVM.

Laurentius presbyter tituli sancti Siluestri subscripsit.
 Ioannes presbyter sancti Vitalis.
 Speciosus presbyter sancti Clementis.
 Deusdedit presbyter sancti Ioannis & Pauli.
 Andromachus presbyter tituli Apostolorum.
 Cræseus presbyter sancti Laurentii.
 Rusticus presbyter sanctæ Sufannæ,
 Vibilus presbyter sancti Marcelli.
 Petrus presbyter sancti Iulii & Callisti.
 Spectatus presbyter sancti Vitalis.
 Stephanus presbyter sancti Marci.
 Felix presbyter sancti Sixti.
 Petrus presbyter sanctæ Balbinæ.
 Iustus presbyter sanctorum Nerei & Achillæi.
 Speciosus presbyter sancti Damasi.
 Maurus presbyter sanctæ Priscæ.
 Placitus presbyter sanctæ Balbinæ.
 Victor sanctæ Cæcilie.
 Ioannes sancti Chrysogoni.
 Auentius sanctæ Praxedis.
 Andreas sancti Marci.
 Ioannes sanctorum Ioannis & Pauli.
 Agapitus Apostolorum.
 Felix sanctæ Sabinæ.
 Bonus sancti Eusebii.
 Bassus sancti Prudentis.
 Ioannes sancti Siluestri.
 Albinus sanctorum Marcellini & Petri.
 Antonius sanctæ Balbinæ.
 Candidus sancti Clementis.
 Romanus sancti Marcelli.
 Leo sancti Damasi.
 Auentius sancti Quiriaci.
 Fortunatus sanctorum quatuor coronatorum.

Kkk iij

De ordinatione Mariniani presbyteri ad episcopatum,
quem suscepit inuitus.

Gregorius Andreæ scholastico.

EXCELLENTISSIMI viri domni Patricii voluntatem in persona Donati archidiaconi implere volumus: sed quia valde periculosum est animæ temere cuiquam manum imponere, curæ nobis fuit vitam actusque eius subtili inuestigatione discutere. Et quoniam multa inuenta sunt, sicut eidem domno Patricio scripsimus, quæ eum pro culpa ab episcopatu remouent, Dei iudicium metuentes, in ordinando eo non præsumpsimus consentire. Sed nec Ioannem presbyterum psalmorum nescium præsumpsimus ordinare, quia hæc eum res minus sui profecto habere studium demonstrabat. His igitur remotis, cum ad eligendum de suis a nobis partibus vrgerentur, & nullum se habere ad hoc officium faterentur idoneum, maiorque nos vna cum eis teneret afflictio, tandem venerabilem virum fratrem presbyterumque Marinianum, quem diu mecum didicere in monasterio conuersatum, communi concordantique voce atque consensu sapius petiuerunt. Cuique refugienti, diuersis modis vix aliquando potuit suaderi, vt eorum præberet petitioni consensum. Et quia bene nobis eius vita est cognita, atque in lucrandis animabus illum nouimus sollicitum, nullam in ordinatione ipsius moram attulimus. Gloria itaque vestra eum, sicut decet, suscipiat, nouitæque eius consolationis auxilium porrigat: nam omnibus, sicut nostis, cuiuslibet officii valde onerosa est nouitas. Ego autem magnam confidentiam habeo, quia omnipotens Deus, qui eum dignatus est suo gregi præponere, & ad interiora illum curanda exacuet, & ad exteriora gerenda gratiæ suæ pietate confortabit. Sed quia post longa quietis otia, eius, vt prædiximus, nouitas procul dubio perturbatur; peto, vt cum venerit tempestatum sæcularium procellas fugiens, semper apud vestram mentem portum quietis inueniat, & de vestra bono cari-

tatis hilarefcatur. Quantum vero vobis cum illo conuenire valeat, citius cognoscetis, quia ad episcopatum venit inuitus.

EPISTOLA XLVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD LEANDRVM EPISCOPVM HISPALENSEM.

Libros in expositionem beati Iob, & librum regulæ pastoralis transmittit.

Gregorius Leandro episcopo Hispalensi.

QVANTO ardore videre te sitiam, quia valde me diligis, in tui tabulis cordis legis. Sed quia longo terrarum spatio disiunctum te videre nequeo, vnum, quod mihi de te dictauit caritas, feci, vt librum regulæ pastoralis, quem in episcopatus mei exordio scripsi, & libros quos in expositionem beati Iob iamdudum me fecisse cognouisti, sanctitati tuæ cum communi filio Probino presbytero veniente transmitterem. Et tuæ quidem caritati in eo opere tertiæ & quartæ partis codices non transmissi, quia eos solummodo inuenio, quos ex eiusdem partibus codicis, quos iam monasteriis dedi, excerpfi. Hos itaque sanctitas tua studiose percurrat, & peccata mea studiosius defleat, ne mihi culpæ grauioris sit, quod quasi scire videor quod agere prætermitto. In hac vero ecclesia quantis causarum tumultibus premor, ipsa caritati tuæ epistolæ meæ breuitas innotescit, quando ei parum loquor, quem magis omnibus diligo.

EPISTOLA XLVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD NOBILES SYRACVSANOS.

De episcopo eis eligendo, qui antecessoris probitatem imitari possit.

Gregorius nobilibus Syracusanis.

LAUDIS vestræ testimonium, quam direxistis epistola, Lectionis vos onera sapienter declinasse significat. Et quoniam nostro hoc arbitrio commisistis, ac multa bona

de venerandæ memoriæ quondam Maximiano episcopo referentes talem vobis ordinari deposcitis, vos quidem sicut decet fideles filios facitis, quia hæc de digno sollicitoque patre testamini, & obtreçantibus aliis bona ipsius etiam post obitum non tacetis. Vnde oramus omnipotentem Dominum, vt & vobis pro sinceritatis vestræ voluntate retribuat, & obloquentibus clementer ignoscat. Hoc tamen sciat magnitudo vestra, quia ciuitati illi quem dare possimus, Maximiano reuerendissimo similem non habemus. Sed quia a clero & plebe ecclesiæ Syracusanæ Agatho, ab aliquibus autem alter eligitur; hunc qui a clero & plebe electus est ad nos interim venire necesse est, vt vtrisque cominus constitutis, ille qui Deo placuerit, & vtilior visus fuerit, ordinetur. Nam desiderii nostri est, talem illicum Christi gratia ordinare pontificem, qui bonorum supradicti episcopi, cuius vos actionibus testimonium perhibetis, in omnibus debeat Deo adiutore imitator existere.

EPISTOLA XLVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM ABBATEM DE REGIO.

De correctione monasterii sancti Andree.

Gregorius Ioanni abbati de Regio.

EA quæ ad correctionem religiosarum pertinent personarum nos præterire nec decet nec conuenit. Peruenit itaque ad nos in monasterio sancti Andree, quod iuxta Vulcanum est positum, multa perpetrari facinora. Atque ideo auctoritatis nostræ præceptione suffultum, ad id te monasterium proficisci necesse est, & omnia quæ dicuntur subtili inuestigatione discutere. Et si ita, quod absit, inueneris, sic in illos regulariter vindicabis, vt digna eos coercitio a prauis & illicitis de cetero doceat actibus abstinere.

AD PETRVM ET PRVDENTIVM ISTRIÆ EPISCOPOS.

Scribit de fide eis satisfacturum se, promittitque Romam
venientibus nullam molestiam illaturum.*Gregorius Petro & Prudentio episcopis de Istria.*

DEVS qui lætatur in vnitatem fidelium, & reuelat quæren-
tibus veritatem, cordibus vestris, dilectissimi fratres, ^{Ioan. diac. lib. 4. cap. 27.} aperiatur, quanto vos desiderio in gremio cupiam sanctæ vni-
uersalis ecclesiæ contineri, & in eius manere vnitatem con-
cordes. Quod fore non dubito, si abiecto contentionis sti-
mulo, satisfieri vobis veraciter de his de quibus est dubie-
tas intendatis. Remeantis autem Castorii notarii mei rela-
tione edoctus sum, fraternitatem vestram ad me habere desi-
derium veniendi, si promissum fuerit quia nullam mole-
stiam sustinebit. Hoc ego cognoscens & opto, & succensus
ardore caritatis inuito, ut ad me veniendi debeatis labo-
rem assumere, quatenus pariter conferentes, quæ vera, &
Redemptori nostro sunt placita, & cõmuniter loquamur,
& modis omnibus teneamus. Ego vero diuinæ protectionis
gratia suffragante, satisfacere vobis de quibus dubitatis pa-
ratus sum, & confido de omnipotentis Dei misericordia,
quod ita vobis satisfactio mea interius inhærebit, ut nihil ca-
ritatis vestræ de cetero possit ambiguum remanere. Nam il-
la quæ sanctissimæ quatuor Synodi sapuerunt atque definie-
runt, sicuti prædecessor noster sanctissimus Leo papa, ita ea
& nos sapimus, sequimur, ac tenemus, nec ab earum fide
aliquo modo dissentimus. Sed quia plus persona præsens
quam epistola satisfacit, hortor, dilectissimi fratres, ut ad
me venire, sicut præfatus sum, debeatis, dummodo ratione
percepta a concordia sanctæ vniuersalis ecclesiæ dissensio
vos nulla dissociet. Hoc tamen certa sit vestra caritas, quia
vos & cum affectu quo decet suscipiam, & cum gratia re-
laxabo. Nec aliquam vos, vel quoscumque alios qui pro
hac ad me causa venire voluerint, afflictionem vel mo-
lestiam sustinere promitto. Sed seu ad consentiendum
mihi cor vestrum misericordia diuina compunxerit, siue,
quod absit, in ea vos durare dissensione contigerit, ad pro-
pria vos remeare quando volueritis, iuxta promissionem

Concil. Tom. 13.

LII

meam sine læsione vel molestia relaxare curabimus.

Menſe Auguſto, indiſtione decimatertia.

EPISTOLA L.

GREGORII PAPÆ I.

AD VIRGILIVM EPISCOPVM ARELATENSEM.

Vices illi ſuas in regno Childeberti concedit. Monet vt ſimoniacam labem prohibeat, & ne ex laicis repente fiant epiſcopi. De pallii vſu, & quatenus vices apoſtolicas obire debeat.

Gregorius Virgilio epiſcopo Arelatenſi.

QUAM bona eſt caritas, quæ abſentia per imaginem præſentia ſibi metiſtis exhibet per amorem, diuiſa vnit, confuſa ordinat, inæqualia ſociat, imperfecta conſumat. Quam recte prædicator egregius vinculuſ perfectionis vocat: quia virtutes quidem ceteræ perfectionem generant, ſed tamen eas caritas etiam ligat, vt ab amantiſ mente diſſolui iam nequeant. Hac itaque virtute, frater cariſſime, plenum te eſſe reperio, ſicut mihi de te, & hi qui ex Gallicanis partibus veniunt, & epiſtolæ tuæ ad me directæ verba teſtantur. Quod vero in eis, iuxta antiquum morem, vſum pallii ac vices ſedis apoſtolicæ poſtulati, abſit ne aut tranſitoria potestatis culmen, aut exterioris cultus ornamentum, in vicibus noſtris ac pallio quæſiſſe te ſuſpicer. Sed quia cunctis liquet, vnde in Galliarum regionibus fides ſancta prodierit, cum priſcam conſuetudinem ſedis apoſtolicæ fraternitas veſtra repetit, quid aliud quam bona ſoboles ad ſinum matris eccleſiæ recurrit? Libentiergo animo poſtulata concedimus, ne aut vobis quidquam de debito honore ſubtrahere, aut præcellentiſſimi filii noſtri Childeberti regis petitionem contempſiſſe videamur. Sed iam nunc ſtudio maiori res indiget, vt cum honor creſcit, etiam ſolicitudo proficiat, & erga ceterorum cuſtodiam vigilantia excreſcat, vitæ quoque merita ſubiectionis in exemplum veniant, & nunquam ſua per ſuſcepti honoris gratiam, ſed lucra cæleſtis patriæ veſtra fraternitas exquirat. Noſtis enim quid beatus Apoſtolus gemens dicat: *Omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, non quæ ſunt Chriſti Ieſu.* Quibusdam namque narrantiſ agnoui, quod in Galliarum vel Germaniæ partibus nullus ad ſa-

Philip. 2.

*Grat. 1. q.
1. c. Qui-
busdam.*

crum ordinem sine commodi datione perueniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuntio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit: scimus quippe ex euangelio quid Redemptor noster per semetipsum fecerit, quia ingressus templum cathedras vendentium columbas euertit. Columbas enim vendere, est de Spiritu sancto, quem Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, vt prædixi, malo iam innuitur quid sequatur; quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo iudice cathedræ ceciderunt. Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque qui precio ad sacrum ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratior est aliis venundare quod emit. Et vbi est, quod scriptum est: *Gratis accepistis, gratis date?* Et cum prima simoniaca hæresis sit contra ecclesiam exorta, cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum, quem quis precio ordinat, prouehendo agit vt hæreticus fiat? Alia quoque nobis res est valde detestabilis nuntiata, quod quidam ex laico habitu, per appetitum gloriæ temporalis, defunctis episcopis tonsurantur, & fiunt subito sacerdotes. Qua in re iam notum est qualis ad sacerdotium venit, qui repente de laico habitu ad sacrum transit ducatum, & qui miles nunquam extitit, dux religiosorum fieri non pertimescit. Quam iste prædicationem habiturus est, qui fortasse nunquam audiuit alienam? aut quando aliena mala corrigat, qui necdum sua fleuit? Et cum ad sacros ordines Paulus apostolus neophytum venire prohibeat, sciendum nobis est, quia sicut neophytus tunc vocabatur, qui adhuc nouiter erat eruditione plantatus in fide; ita nunc inter neophytos deputamus, qui adhuc nouus est in sancta conuersatione. Scimus autem, quod ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi nouitatis suæ humore siccentur; ne si ante pondera quam solidantur accipiant, cunctam simul fabricam ad terram deponant. Et cum ad ædificium arbusta succidimus, vt prius viriditatis humor exsiccare debeat expectamus; ne si eis adhuc recentibus fabricæ pondus imponitur, ex ipsa nouitate curuentur, & contra fracta citius corruant, quæ immature

Matth. 21.

Matth. 10.

1. Tim. 3.
 Grat. dist.
 48. cap.
 sicut. luo
 part. 5. cap.
 131. & 113.

Grat. dist.
100. cap. 6.
Anselm. lib.
6. cap. 98.

in altum leuata videbantur. Cur ergo hoc non subtiliter in hominibus custoditur, quod in lignis quoque ac lapidibus tanta consideratione perpenditur? Qua de re necesse est, ut vestra fraternitas præcellentissimum filium nostrum Childebertum regem admonere studeat, ut huius peccati maculam a regno suo funditus repellat, quatenus omnipotens Deus tanto illi apud se maiora retribuat, quanto eum conspicit, & amare quod ipse diligit, & vitare quod odit. Itaque fraternitati vestræ vices nostras in ecclesiis quæ sub regno sunt præcellentissimi filii nostri Childeberti, iuxta antiquum morem, Deo auctore committimus: singulis siquidem metropolitibus, secundum priscam consuetudinem, proprio honore seruato, pallium quoque transmisimus, quo fraternitas tua intra ecclesiam ad sola Missarum solennia vtatur. Sicubi autem longius episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ sanctitatis auctoritate ei ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter episcopos causa emerferit, quæ discerni difficiliter possit, collectis duodecim episcopis ventiletur, atque decidatur. Si autem decidi nequiverit, discussa veritate ad nostrum iudicium referatur. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, honoremque perceptum vos in moribus seruare concedat. Data die VI. Iunii, indictione XIII.

NOTA IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

* *Virgilio episcopo Arelatenſi.*] Hanc epistolam, & quinquagesimam secundam sequentem, paucis demptis vsurpauit Ioannes VIII. cum suas item in Gallia vices Roſtagno episcopo Arelatenſi committeret, ut infra ad annum Christi 876. videre est.

EPISTOLA LI.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CORINTHIORVM.

De Anastasio episcopo deposito, & diacono eius,
& de aliis plurimis.

Gregorius Joanni episcopo Corinthiorum.

ÆQUITATEM atque sollicitudinem Secundini fratris & coepiscopi nostri, quæ olim bene nobis est cognita,

etiam series indicata scriptorum vestrorum monstrauit. In quare valde placuit, latosque nos reddidit, quia in causa Anastasii quondam episcopi, quam ei examinandam iniunximus, vigilantiam suam & diligenter exercuit, & cognita crimina, vt iustitia poscebat, & oportuit, vindicauit. Sed in his omnibus gratias omnipotenti Deo referimus, qui desistentibus quibusdā accusatoribus, cognitioni eius veritatem, ne tantorum causa facinorum latere potuisset, ostendit. Quoniam vero in eadem sententia, in qua superscriptum Anastasium iuste damnatum constat atque depositum, sic quasdam superscriptus frater & coepiscopus noster vltus personas est, vt nostro arbitrio reseruaret; idcirco quid de eis tenendum seruandumque sit presenti epistola signare perspeximus. Paulum itaque diaconum latorem presentium, quamuis culpa sua vehementer confundat atque redarguat, quod deceptus promissione ab accusatione nuper depositi quondam episcopi sui destiterit, & cupiditatis studio filere contra animam suam potius quam prodere vera consenserit; tamen quia plus esse conuenit nos misericordes quam districtos, hanc ei culpam ignoscimus, atque eum in ordine locoque suo recipiendum esse censemus. Nam ei a tempore prolatae sententiae afflictionem, quam pertulit, credimus ad vindictam huius posse culpae sufficere. Euphemium vero atque Thomam, qui pro deferenda accusatione episcopi sui sacros ordines acceperunt, eisdem sacris priuatos ordinibus esse censemus, atque ita sicuti sunt depositi volumus permanere, nec vnquam eos sub qualibet excusationis specie sacros in ordines reuocari decernimus. Nam nimis indignum, & contra ecclesiasticae regulam disciplinae est, vt honore, quem non ex meritis sed pro sceleris praemio perceperunt, fungantur. Quia tamen plus misericordiae quam districtae nos conuenit operam dare iustitiae, eosdem Euphemium atque Thomam in ordine locoque tantummodo, vnde ad ordines sacros promoti fuerant, volumus reuocari, & cunctis diebus vitae suae eorundem locorum continentiam, sicut consueuerant, ante percipiant. Clematium vero lectorem similiter benignitatis intuitu in ordinem locumque suum reuocandum esse constituo. Quibus etiam omnibus, id est, Paulo diacono, Euphemio,

Thomæ, atque Clematio commoda sua secundum locum & ordinem, in quo quisque eorum est, sicut solitus erat accipere, a præfenti tertiadecima indictione vestra fraternitas sine aliqua studeat imminutione præbere. Quia igitur superscriptus Paulus diaconus multa se pro utilitate ecclesiæ vestræ memorat expendisse, & ut ea possit recipere, fraternitatis vestræ solatio desiderat adiuuari; hortamur, ut si ita est, omni ei possibilitate ad recipienda quæ dedit debeatis concurrere, atque vestris eum auxiliis adiuuare; quia nulla ratio patitur ut in his quæ pro utilitate generalitatis impendit aliquod sustineat iniuste dispendium. Præterea tres libras auri, quas imminente superscripto fratre & coepiscopo nostro Secundino eundem Paulum diaconum pro utilitate vestræ dedisse constat ecclesiæ, fraternitas vestra eas cessante dilatione restituat; ne, quod absit, non rationabiliter, sed sola eum grauari voluntate tantummodo videatur.

EPISTOLA LII.

G R E G O R I I P A P Æ I.

AD EPISCOPOS GALLIARVM.

Vt Virgilio Arelatensi, cui vices suas commisit, obediant, ab eoque vocati ad Synodum veniant, nec ad longinqua loca sine illius auctoritate pergant.

Gregorius vniuersis episcopis Galliarum qui sub regno Childeberti sunt.

Ad hoc dispensationis diuinæ prouisio gradus diuerfos, & ordines constituit esse distinctos, ut dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, * vera concordia fieret ex diuersitate contextio, & recte officiorum gereretur administratio singulorum. Neque enim vniuersitas alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differentiarum ordo seruaret. Quia vero quæque creatura in vna eademque qualitate gubernari vel viuere non potest, cælestium militiarum exemplar nos instruit; quia dum sunt angeli, & sunt archangeli, liquet quod non sunt æquales, sed in potestate & ordine, sicut nostis, differt alter ab altero. Si

ergo inter hos qui sine peccato sunt ista constat esse distinctionem; quis hominum abnuat huic se libenter dispositioni submittere, cui nouit etiam angelos obedire? Hinc etenim pax & caritas mutua se vice complectuntur, & manet firma concordia in alterna & Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur vnumquodque tunc salubriter completur officium, cum fuerit vnus ad quem possit recurri praepositus; idcirco opportunum esse perspeximus, in ecclesiis quae sub regno praecellentissimi filii nostri Childeberti regis sunt, secundum antiquam consuetudinem, fratri nostro Virgilio Arelatensis ciuitatis episcopo vices nostras attribuire; quatenus & catholicae fidei integritas, id est, sanctarum quatuor Synodorum Deo protegente solita deuotione seruetur, & si inter fratres confacerdotesque nostros aliqua euenerit forte contentio, auctoritatis suae vigore, vicibus nempe sedis apostolicae functus, discreta moderatione compescat. Cui etiam iniunximus, ut si quarundam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum praesentia opus sit, congregatis sibi in numero competenti fratribus & coepiscopis nostris, salubriter hoc seruata aequitate discutiat, & canonica integritate definiat. Si quam vero contentionem, quod longe faciat diuina potentia, de fidei causa euenire contigerit, aut negotium emerferit, cuius vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine iudicio sedis apostolicae indigeat, examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat perducere notionem; quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. Et quoniam necesse est ut ad eum, cui nostras vices iniunximus, quoties oportere perspexerit, pro facienda collatione aptis debeant episcopi temporibus conuenire; hortamur ut nullus mandatis eius inobediens esse praesumat, nec communi congregationi interesse postponat, nisi aut corporis infirmitas quempiam fortasse vetuerit, aut cuiusdam eum causae iusta excusatio minime venire permiserit. Hi tamen, qui prohibente aliqua necessitate nequeunt in Synodum conuenire, loco suo presbyterum aut diaconum dirigant; quatenus quae a nostro vicario, Deo auxiliante, fuerint definita, ad eum qui absens est, per ipsum quem miserit fida relatione perueniant, ut inconcussa firmitate

seruentur, & nullius ea quæ constituerit audeat occasionis excusatio violare. Hoc etiam vos pariter præuidimus admonendos, ut nullus vestrum ad longinquiora loca sine præfati fratris & coepiscopi nostri Virgilii auctoritate tentet aliquo modo proficisci; scientes quia & prædecessorum nostrorum, qui vices suas eius prædecessoribus commiserunt, sic procul dubio mandata definiunt. Hortamur præterea, ut de officio suo sit quisque vestrum sollicitus, ut qui promissam cupit mercedem passionis accipere, commissum sibi gregem solitudine & oratione custodiat; ne lupus insidians oues creditas inuadendo dilaniet, & sit in retributione poena pro munere. Optamus igitur, fratres carissimi, & totis omnipotentem Dominum precibus exoramus, ut dilectionem vestram in amoris sui constantia faciat magis magisque feruescere, atque in pace ecclesiæ manere, & in vna vos concedat magnopere retineri concordia. Nuntiatum vero nobis est, quod per simoniacam hæresim ad sacros quidam ordines adducantur, & hoc superscripto fratri & coepiscopo nostro Virgilio per omnia prohibendum mandauimus. Quod ut vestra fraternitas recognoscat, & studiose custodiat, & ipsa coram vobis est epistola relegenda. Data die xi. mensis Augusti, indictione xiii.

EPISTOLA LIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM FRANCORVM.

Virgilio se vices suas, & pallium regis petitu concessisse:
hortatur vicissim ut illi faueat in prohibenda
simonia, & ne ex laicis repente
fiant episcopi.

Gregorius Childeberto regi Francorum.

LÆTOS nos excellentiæ vestræ vehementer fecit epistola, quæ pia vos affectione de honore & reuerentia sacerdotali testatur esse sollicitos. Hinc etenim cunctis ostenditis fideles Dei vos esse cultores, dum sacerdotes ipsius grata ac debita veneratione diligitis, & Christiana deuotione quidquid ad eorum augmentum pertinet agere festinatis. Vnde & gratanter ea quæ scripsistis accepimus,

pimus, & quæ voluistis animo libenti concessimus. Atque ideo fratri nostro Virgilio Arelatensis ciuitatis episcopovices nostras iuxta antiquum morem & excellentiæ vestræ desiderium, Deo fauente, commisimus: cui etiam & pallii vsum, sicut prisca habuit consuetudo, concessimus. Sed quia aliqua ad nos perlata sunt quæ & omnipotentem Deum nimis offendunt, & quamplurimum sacerdotii honorem reuerentiamque confundunt, quæsumus vt potestatis vestræ adnitente censura modis omnibus emendentur; ne dum laudandæ deuotioni vestræ res temerariæ ac peruersæ repugnant, aliorum, quod absit, culpa aut regnum vestrum grauetur, aut anima. Peruenit autem ad nos obeuntibus episcopis quosdam ex laicis tonsurari, atque ad episcopatum præcipiti saltu conscendere, & qui discipulus non fuit inconsiderata ambitione magister efficitur; & quoniam quod possit docere non didicit, sacerdotium tantummodo gerit in nomine, nam laicus in sermone pristino perseverat & opere. Quomodo ergo pro aliorum peccatis intercessurus est qui sua primitus non defleuit? Talis enim pastor non munit gregem, sed decipit; quia dum contradicente verecundia non potest aliis quod ipse non facit suadere, quid est aliud nisi vt plebs dominica prædonibus populanda remaneat, & inde sumat interitum, vnde salutiferæ protectionis magnum debuit habere subsidium? Quod quam prauum sit quamve peruersum, ex sua quoque ordinatione excellentiæ vestræ celsitudo perpendat. Certum namque est non vos ante exercitui ducem præponere, nisi vobis labor eius fidesque probata constiterit, nisi eum antea actæ vitæ virtus & sollicitudo aptum esse monstauerit. Si vero non aliis nisi huiusmodi viris committitur gubernandus exercitus, qualis dux esse debeat animarum, ex istius rei consideratione, seu comparatione bene colligitur. Sed verecundum nobis est, & dicere pudet, quia ducatum sibi sacerdotes arripiunt, qui exordium religiosæ militiæ non viderunt. Simul autem & illud valde execrandū nobis est nuntiatum, quod sacri ordines per simoniacam hæresim, id est, accepto præmio conferuntur. Et quia pestiferum nimis est, & sanctæ ecclesiæ vniuersali contrarium, in sacrum quempia ordinem non meritis, sed precio collocari, hortamur, vt

tam detestabile facinus de regno suo excellentia vestra prohiberi præcipiat. Nam ipse se ad hoc officium ostendit prorsus indignum, qui donum Dei pecunia mercari non metuit, & commodis præsumit appetere, quod habere per gratiam non meretur. Hæc igitur, præcellentissime fili, idcirco admoneo, quia animam vestram saluari desidero. Quæ etiam dudum scribere volui, si voluntatem meam innumera occupationes minime præpedissent. At postquam se congruum rescribendi tempus ingessit, quod facere me oportuit non omisi. Salutantes itaque excellentiam vestram paternæ caritatis affectu, petimus ut cuncta quæ superscripto fratri & coepiscopo nostro fieri seruarique mandauimus, fauoris vestri præsidio compleantur, ne cuiusquam ea aliquo modo elatione aut superbia conuelli permittatis, sed sicut per prædecessores eius singulos sub gloriosi patris vestri regno seruata sunt, ita quoque auxilio vestro sollicita omnino deuotione seruentur. Oportet ergo, ut hoc nobis vicarie rependatur, & sicut nos vestram implere non distulimus voluntatem, ita & vos propter Deum, & beatum Petrum apostolorum principem, nostra faciatis in omnibus seruari statuta; quatenus excellentiæ vestræ laudabilis & Deo placita se circumquaque tendat opinio. Data die XII. mensis Augusti, indictione XIII.

EPISTOLA LIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

De vsu pallii ei concesso.

*Gregorius Mariniano episcopo Rauennæ.*Ioan. diac.
lib. 4. c. 5.

APOSTOLICÆ sedis beneuolentia, & antiquæ consuetudinis ordine prouocati, fraternitati tuæ, quam in Rauennati ecclesia gubernationis suscepisse constat officium, pallii vsum præuidimus concedendum. Quo non aliter te vti memineris, nisi in propria tuæ ciuitatis dimissis iam filiis ecclesia procedens, a saluatorio ad sacra Missarum solennia celebranda: peractis vero Missis, idem in saluatorio rursum curabis deponere. Extra ecclesiam vero non amplius illo tibi, nisi quater in anno, in letaniis

quas ad decessorem tuum Ioannem expressimus, vti permittimus; hoc nihilo minus admonentes, vt sicut a nobis huiusmodi decoris vsum ad sacerdotalis officii honorem largiente Domino percepisti, ita etiam morum atque actuum probitate ad Christi gloriam susceptum adornare contendas officium. Sic etenim alterno eris inuicem decore conspicuus, si ad huiusmodi corporis habitum mentis quoque tuæ bona concordent. Omnia etiam privilegia, quæ tuæ pridem concessa esse constat ecclesiæ, nostra auctoritate firmamus, & illibata decernimus permanere.

EPISTOLA LV.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM CORINTHIORVM.

Quomodo gregem Dei gubernare debeat.

Gregorius Joanni episcopo Corinthiorum.

POSTQUAM Deus noster, cui nihil occultum est, de ecclesiæ suæ gubernatione nefandam pollutionis pestem abiiciens, vos ad eius voluit regimen adducere, magna vobis præcauendum est sollicitudine, vt post vulnera, & diuersa prioris mali pastoris contagia, in fraternitate vestra grex dominicus consolationem ac salubre medicamentum inueniat. Sic ergo præcedentis contagii maculam manus vestra actionis abstergat, vt nulla execrandæ prauitatis illius vestigia, nullam sinat manere memoriam. Sit igitur erga subiectos sollicitudo laudabilis. Exhibeatur cum mansuetudine disciplina. Sit cum discretione correptio. Ira benignitas mitiget, benignitatem zelus exacuat, & ita alterum conditur ex altero, vt nec immoderata ultio plus quam oportet affligat, nec iterum frangat rectitudinem disciplinæ remissio. Instructio commissi populi fraternitatis vestræ sit actio. Videat in vobis quod diligat, cernat quod imitari festinet. Exemplo vestro viuere doceatur. A recto itinere te duce non deuiet: ad Deum vos sequendo perueniat, vt tot ab humani generis saluatore retributiones accipias, quot lucra ei operatus fueris animarum. Labora itaque, frater carissime, & ita totam mentis & cordis ad hoc efficaciam dirige, quatenus digne in

Concil. Tom. 13.

Mmm ij

Luc. 19.

futuro merearis audire: *Euge serue bone, & fidelis, intra in gaudium domini tui.* Pallium vero, sicut per epistolam vestram, quam per Andream fratrem & coepiscopum nostrum suscepimus, postulastis, direximus, quo ita vos uti necesse est, sicut prædecessores vestri vfi, concedentibus nostris prædecessoribus, approbantur. Præterea peruenit ad nos, quod in illis partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perueniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuntio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe

Matth. 21.

ex euangelio quid Redemptor noster per semetipsum fecerit; quia ingressus templum, cathedras vendentium columbas euertit. Columbas enim vendere, est de sancto Spiritu, quem Deus omnipotens consubstantiali sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, ut prædixi, malo iam innuitur quid sequatur: quia qui in templo Dei columbas vendere præsumperunt, eorum Deo iudice cathedra ceciderunt. Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque qui ad sacrum ordinem perducitur, iam in ipsa prouectus sui radice vitiatus, paratior est aliis venundare quod emit. Et ubi est quod scri-

Matth. 10.

ptum est: *Gratis accepistis, gratis date?* Et cum primo contra sanctam ecclesiam simoniaca hæresis sit exorta; cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum precio ordinat, prouehendo agit ut hæreticus fiat? Quia ergo hanc nefandissimam prauitatem sancta vniuersalis omnino damnat ecclesia; hortamur fraternitatem vestram, ut tam detestabile & tam immane peccatum de locis omnibus, quæ sub se sunt, sollicitudinis suæ modis omnibus compescat instantia. Nam si quid tale aliquid deinceps fieri senserimus, iam non verbis, sed canonica hoc ultione corrigemus; & de vobis, quod non oportet, aliud incipiemus habere iudicium. Nouit autem fraternitas vestra, quia prius pallium nisi dato commodo non dabatur. Quod quoniam incongruum erat, factò Concilio ante corpus beati Petri apostolorum principis, tam de hoc, quam de ordinationibus aliquid accipere sub districta interdictione vetuimus. Oportet ergo ut neque per commodum, neque per gratiam, aut quorumdam

supplicationem aliquos ad sacros ordines consentiatis vel permittatis adduci. Nam & peccatum, sicut diximus, graue est, & sine correptione hoc non patimur remanere. Supra scriptum vero Andream fratrem & coepiscopum nostrum ob hoc tarde suscepimus, quia renuntiante fratre & coepiscopo nostro Secundino didicimus, epistolas vestras sibi eum in Ioannis Larissæi episcopi excusatione finxisse. Et nisi bona vestra nobis quæ audiuius suasissent, nulla illum habuimus ratione suscipere. Data die xv. mensis Augusti, indictione xiii.

EPISTOLA LVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EPISCOPOS GRÆCIÆ.

Vt nullus per præmium ordinetur. Pariterque exponit, quod Dominus cathedras columbas vendentium euertit.

Gregorius vniuersis episcopis per Helladiam prouinciam constitutis.

GRATIAS omnipotenti Deo vobiscum, fratres carissimi, mi, refero, qui latens vulnus, quod antiquus hostis intulerat, ad omnium fecit peruenire notitiam, & de ecclesiæ suæ corpore salutifera illud incisione compescuit. Ex qua re & gaudendum nobis est, & dolendum. Gaudendum quippe de correctione facinoris, dolendum vero de casu fratris. Sed quoniam plerumque alterius casus alterius solet esse cautela; quo quisque cadere timet, attendat, aditum hosti non præbeat, non putet latere quod agitur; nam Veritas clamat: *Nihil opertum quod non reueletur, & oc-* *Matth. 10.* *cultum quod non sciatur.* Hæc enim vox actionis nostræ iam præco est, & ipso teste modis omnibus adducitur ad publicum quod agitur in secreto. Aut quis actus suos ante illum nitatur abscondere, qui eorum & testis & iudex est? Quia vero nonnunquam dum aliud attenditur, aliud non cauetur; oportet vt contra omnes hostis insidias quisque debeat esse sollicitus, ne dum in vno vincit, superetur in altero. Nam & terrenus hostis, qui munita loca cupit inuadere, pugnandi arte sic vtitur. Latenter quidem ponit insidias, & ad vnius loci se expugnationem totus ostendit, vt dum ad defensionem loci illius vbi instat periculum

conuenitur, loca alia de quibus nulla est suspicio capian-
 tur. Et euenit, vt qui cognitus resistentis virtute repulsus
 est, latens obtineat quod certando non potuit. Sed quia in
 his omnibus diuinæ protectionis auxilio opus est, voce
 cordis singuli clamemus ad Dominum, dicentes: *Domine,*
ne longe facias auxilium tuum a me, ad defensionem meam respice.
 Manifestum namque est, quia nisi ipse auxiliatus fuerit, &
 ad se clamantes defenderit, hostis noster vinci non poterit.
 Præterea epistolam caritatis vestræ per Andream fra-
 trem & coepiscopum nostrum suscipientes, pallium Ioan-
 ni fratri nostro Corinthiorum episcopo nos transmisisse
 cognoscite: cui vos magnopere conuenit obedire, præser-
 tim dum hoc sibi & antiquæ consuetudinis ordo defen-
 dat, & bona eius, quibus ipsi testimonium perhibetis, inui-
 tent. Quibusdam namque narrantibus agnoui, quod in
 illis partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi da-
 tione perueniat. Quod si ita est, flens dico, gemensque de-
 nuntio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris
 quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex euange-
 lio quid Redemptor noster per semetipsum fecerit, quia
 ingressus in templum, cathedras vendentium columbas
 euertit. Columbas quippe vendere, est de sancto Spiritu,
 quem sibi consubstantiali Deo omnipotens per imposi-
 tionem manuum hominibus tribuit, commodum tempo-
 rale percipere. Ex quo, vt prædixi, innuitur quid sequa-
 tur: quia qui in templo Dei columbas vendere præsum-
 pserunt, eorum Deo iudice cathedræ ceciderunt. Qui vi-
 delicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam
 ipse quoque, qui ad sacrum ordinem perducitur, iam in ip-
 sa prouectus sui radice vitiatus, paratior est aliis vendere
 quod emit. Et vbi est quod scriptum est: *Gratis accepistis,*
gratis date? Et cum primo contra sanctam ecclesiam si-
 moniaca hæresis sit exorta; cur non perpenditur, cur non
 videtur, quia eum quem quis cum precio ordinat, proue-
 hendo agit vt hæreticus fiat? Ideoque hortamur, vt nullus
 vestrum denuo hoc fieri patiatur, sed neque gratia ali-
 cuius, neque supplicatione aliquos ad sacros ordines au-
 deat promouere, nisi eum quem vitæ & actionis qua-
 litas ad hoc dignum esse monstrauerit. Nam si aliter fa-
 ctum denuo senserimus, districta & canonica illud noue-

Psal. 39.

Iuo part. 5.
cap. 108.
Broc. libro
1. cap. 21.
Grat.

Matth. 21.

Matth. 10.

EPISTOLARVM LIBER IV. 463

ritis ultione compesci. Data die xv. mensis Augusti, in-
dictione xiii.

EPISTOLA LVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD RELIGIOSOS IN ANGLIAM EVNTES.

Hortatur eos qui in Angliam proficiscuntur, vt nullis
laboribus perterreantur, sed inchoata perficiant.

*Gregorius episcopus servus servorum Dei servus Domini nostri
Iesu Christi.*

QVIA melius fuerat bona non incipere, quam ab his
quæ cœpta sunt cogitatione retrorsum redire, sum-
mo studio, dilectissimi filii, oportet vt opus bonum, quod
cœpistis, auxiliante Domino, compleatis. Nec labor vos
ergo itineris, nec maledicorum hominum linguæ deter-
reant, sed omni instatia, omnique fervore, quæ inchoastis
Deo auctore peragite; scientes quod laborem magnum
maior æternæ retributionis gloria consequetur. Reme-
anti autem Augustino præposito vestro, quem & abbatem
vobis constituimus, in omnibus humiliter obedite, scien-
tes vestris animabus per omnia profuturum, quidquid a
vobis fuerit in eius admonitione completum. Omnipoten-
s Deus sua vos gratia protegat, & nostri laboris fru-
ctum in æterna me patria videre concedat, quatenus et si
vobiscum laborare nequeo, simul in gaudio retributionis
inueniar, quia laborare scilicet volo.

Ex Paulo
diacono li-
bro 2. c. 94.

GREGORII MAGNI PAPÆ I.

EPISTOLARVM LIBER V.

INDICT. XIV. ANNO ORDINATIONIS EIUS VI.

EPISTOLA I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

De testamento a Ioanne episcopo condito.

Gregorius Mariniano episcopo Ravennæ.

SICVT iniusta poscentibus nullus est tribuendus effe-
ctus, ita legitima desiderantium non est differenda